

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

**K OTÁZCE VYVÁŽENOSTI TEXTŮ V UČEBNÍCÍCH ČEŠTINY
PRO CIZINCE**
DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Miroslav Sedláček

Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, obor Čj-Ov

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Milan Hrdlička, CSc.

Plzeň 2013

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň 2013

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych poděkoval vedoucímu této diplomové práce Doc. PhDr. Milanu Hrdličkovi, CSc. za jeho odborné vedení, podporu, trpělivost, připomínky, cenné rady a čas strávený při konzultacích. Dále bych rád poděkoval svým rodičům a přátelům za psychickou a finanční podporu při studiu.

OBSAH

1	ÚVOD	2
2	TEXT	4
2.1	ZÁSADY PRO PRÁCI S TEXTEM	5
2.2	DRUHY TEXTŮ	6
2.2.1	Texty výchozí a doplňkové	7
2.2.2	Texty dialogické a monologické	7
2.2.3	Texty fabulovité a popisné	7
2.2.4	Texty původní, upravené a uměle vytvořené	7
2.2.5	Texty podle obsahového zaměření	8
2.3	ROZDÍL MEZI TEXTEM A KOMUNIKÁTEM	8
2.4	REÁLIE	9
2.5	LINGVOREÁLIE	9
3	TEXT A JEHO ROLE V ODBORNÉ LITERATUŘE	11
3.1	SPOLEČNÝ EVROPSKÝ REFERENČNÍ RÁMEC PRO JAZYKY	13
3.1.1	Charakteristika textu	13
3.2	POPISY ÚROVNÍ A1 – B2 A OTÁZKA TEXTŮ	14
3.3	ČLÁNKY, STUDIE, STATĚ JIŘÍHO HASILA	16
4	ANALÝZA VYBRANÝCH UČEBNIC ČEŠTINY PRO CIZINCE	19
4.1	REMEDIOSOVÁ, H., ČECHOVÁ, E.: CHCETE MLUVIT ČESKY? = DO YOU WANT TO SPEAK CZECH?, 2005	20
4.2	ADAMOVIČOVÁ, A., IVANOVOVÁ, D., HRDLIČKA, M. BASIC CZECH II, 2007	24
4.3	FROULÍKOVÁ, L. ADAM A EVA V ČESKÉM RÁJI, 2008	27
4.4	HOLÁ, L. NEW CZECH STEP BY STEP, 2008	30
4.5	HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. ČESKY KROK ZA KROKEM 2, 2009	34
4.6	ADAMOVIČOVÁ, A., HRDLIČKA, M. BASIC CZECH III, 2010	36
4.7	HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. ČEŠTINA EXPRES I, 2010; HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. ČEŠTINA EXPRES II, 2011	39
4.8	KESTŘÁNKOVÁ, M., ŠNAIDAUFVÁ, G., KOPICOVÁ, K.: ČEŠTINA PRO CIZINCE: ÚROVEŇ B1, 2010	41
4.9	DOBIÁŠ, D., MLUVME ČESKY: ČÍTANKA, 2010	44
4.10	CVEJNOVÁ, J., ČESKY, PROSÍM II, 2012	46
4.11	SHRnutí ZÍSKANÝCH POZNATKŮ	50
5	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU	52
5.1	DOTAZNÍK PRO VYUČUJÍCÍ	52
5.2	DOTAZNÍK PRO STUDENTY	57
5.3	SHRnutí	61
6	ZÁVĚR	64
7	RESUME	66
8	SEZNAM LITERATURY	67
8.1	ODBORNÁ LITERATURA	67
8.2	UČEBNÍ MATERIÁLY	68
9	PŘÍLOHY	I

1 ÚVOD

Diplomová práce je zaměřena na jednu sféru problematiky češtiny pro cizince. Toto téma jsme si zvolili z důvodu zájmu o češtinu pro cizince. Již v bakalářské práci jsme se věnovali problematice češtiny pro cizince, a to především slovní zásobě ve vybraných učebnicích. I když nemáme zkušenosti s výukou češtiny pro cizince, doufáme, že touto prací přispějeme do daného oboru, že práce bude přínosná.

Na českém trhu učebních materiálů se můžeme setkat s velkým počtem učebnic, které jsou kvalitní a samozřejmě i s učebnicemi, které jsou nekvalitní a jsou pro výuku češtiny pro cizince nevhodné. V této diplomové práci se budeme zabývat otázkou vyváženosti textů, tj. prostor věnovaný pojednání o námi vybraných jevech. Soustředili jsme se na tyto jevy – muži x ženy, pracující x studující, mladí x staří, Praha x ostatní česká města, město x venkov, Čechy x Morava, protože se domníváme, že bývají v řadě textů zastoupené. Jelikož je na trhu mnoho učebnic, vybrali jsme si učebnice pro anglicky mluvící jedince. Učebnice budeme analyzovat podrobně, ale bereme v úvahu i minimální zkušenosti ve výuce.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř kapitol. Opírá se o odbornou literaturu, kterou uvádíme na konci v seznamu literatury.

První kapitola se zabývá pojmy jako *text*, *réalie*, *lingvoreálie*, které si blíže vymezíme. Dále se zaměříme na odborné články vztahující se k našemu tématu. S politováním musíme konstatovat, že k našemu tématu nebyla dosud sepsaná ucelená odborná publikace, o kterou bychom se mohli opírat, ale k dispozici jsou pouze jednotlivé publikované statě, přednášky, odborné články v různých sbornících či odborných časopisech. Také se zaměříme na názory PhDr. Jiřího Hasila, Ph.D., který se k tomuto tématu opakovaně vyjadřoval. Zaměříme se rovněž na informace, které nám zprostředkovávají Popisy úrovní češtiny a Společný evropský referenční rámec pro jazyky (SEERR).

Další kapitola bude zaměřena na vlastní analýzu deseti učebnic češtiny pro cizince. Učebnice jsme vybírali podle námi stanovených kritérií (viz níže). V této kapitole budeme popisovat, co jsme během analýzy zjistili, ale také lingvodidaktická doporučení pro autory učebnic. Učebnice budeme komentovat a také hodnotit. Analýza obsahuje i přílohy, které jsou uvedené na konci práce. Přílohy slouží pro bližší charakteristiku učebnic a pro bližší

představu zpracování daného problému. Na konci této kapitoly je shrnutí námi zjištěných poznatků.

Poslední kapitola je věnována výzkumu, který jsme provedli na Ústavu jazykové a odborné přípravy v Mariánských Lázních. Dotazník byl rozdán učitelům i studentům. Výzkum byl proveden na malém vzorku respondentů. Chtěli jsme se dozvědět názory a postřehy jednotlivců, také se s nimi blíže seznámit, proto jsme zvolili malý vzorek respondentů. Pro tuto diplomovou práci je důležitější část analytická než výzkumná.

Cílem této diplomové práce je důkladná analýza vybraných učebnic, jejich okomentování. Dále přiblížení základních pojmů – *text, komunikát, reálie, lingvorealie*. A zjištění informací, které se objevují v Popisech úrovní češtiny, ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky (SERR) a v Didaktice cizích jazyků od Josefa Hendricha.

2 TEXT

Tato diplomová práce je zaměřená na vyváženost textů v učebnicích češtiny pro cizince, a proto je důležité si vymezit pojem text. V této části práce pojednáme o textu z lingvistického hlediska; uvedeme definice textu, které se vyskytují v odborné literatuře. Zaměříme se také na zásady při práci s textem a na druhy textů. Objasníme si rovněž vztah komunikátu a textu, kterým se zabývá Marie Čechová v publikaci *Čeština, řeč a jazyk*. Naše pozornost bude též věnována rozdílu mezi reáliemi a lingvoreáliemi.

Definovat termín text není jednoduchá záležitost, protože máme k dispozici celou řadu definic textu od různých autorů.

Některé definice vidí v textu pouze jazykové prostředky, jiné berou v úvahu i mimojazykové skutečnosti. Alena Jaklová vymezuje text jako „*utkaný tvar, sled, spojení*“, jelikož slovo text pochází z latinského *texere*, což znamená utkané, upletené. Text se většinou používá jako synonymum pro kterýkoli jazykový projev nebo rozhovor. Pokud zkoumáme text, je důležité postupovat od částí k celku, ale i od celku k částem. (Jaklová, 1999, s. 21 – 23)

„*Texty jsou základními útvary, jimiž se realizuje lidská komunikace, sdělování informací.*“ (Jaklová, 1999, s. 22)

Josef Hendrich a kol. vymezuje text: „*Textem rozumíme soubor výpovědí, písemných nebo ústních, které tvoří souvislý projev.*“ (Hendrich a kol., 1988, s. 342) Pokud pracujeme s textem, uplatňujeme nejen pedagogické hledisko, ale také hledisko lingvistické, psycholingvistické, sociolingvistické. V učitelově moci je texty aktualizovat. Učitel si pro svoji praxi volí také doplňkové texty v učebnici, v časopise nebo v čítance. Texty obsahující nové informace (např. zeměpisné) mohou být pro studenta motivačním činitelem. (Hendrich a kol., 1988, s. 343)

Učitel by proto neměl pracovat jen s texty v učebnici, ale využívat i autentické texty (např. denní tisk). V čítankách se objevují zajímavé texty, ale nemusí být aktualizované.

Mluvnice češtiny definuje text: „*Text je základní formou fungování jazyka ve společnosti, produktem i prostředkem komunikačního procesu jako součástí integrovaného komplexu společenských lidských činností; je to komplexní jednotka znakového charakteru, reprezentující odraz nějakého většího či menšího úseku skutečnosti,*

tedy složité obsahy lidského vědomí, ve formě komunikátu, sdělení, tj. obsahově i formálně relativně úplné, uzavřené a spojitě jednotky, sloužící k dosažení určitého komunikačního cíle.“ (Daneš, Hlavsa, Grepl, 1987, s. 624)

V mluvnici češtiny se o textu pojednává na několika stránkách. Pokud chceme zkoumat text, musíme postupovat nejen od částí k celku, ale také od celku k částem. Texty jsou základní útvary sloužící ke sdělování informací. Celistvost komunikátu zajišťuje téma. Téma v pojetí Mluvnice češtiny můžeme definovat jako *to, co je položeno do popředí, do centra pole uvažování a sdělování a co je zároveň podkladem pro zpracování v promluvě; je osou utváření obsahové výstavby textu.* (Daneš, Hlavsa, Grepl, 1987, s. 629)

Mluvnice češtiny definuje dvě funkce tématu. První funkcí je funkce perspektivní, která se projevuje vyzdvižením konkrétních významových souborů. Druhá funkce je prospektivní a vyjadřuje, že od tématu může být opuštěno nebo téma může být vystřídáno jiným. Téma se v textu vyvíjí a dělí se na další menší témata. U mnoha textů se téma objevuje na začátku, ale někdy může vyplynout ze situace. (Daneš, Hlavsa, Grepl, 1987, s. 629 - 631)

Další kategorií je smysl textu. Na smysl textu musíme pomýšlet hlavně u složitějších textů. Smysl textu je vázán na účastníky komunikace, na záměr autora i na čtenářově interpretaci, jelikož obsah dílčích složek je v daném textu závislý na výstavbě celého textu. Autor do textu vkládá svůj komunikační záměr, ale smysl můžeme interpretovat jedině z textu. Smysl textu příjemce chápe jako jakési „poslání“ textu. Smysl do textu vkládá autor, ale jiný smysl v něm může nalézt příjemce (ovlivněno interpretací, zkušenostmi, věkem) a další příjemce může nalézt ještě jiný smysl. Většinou smysl, který vloží autor, najde i čtenář. (Daneš, Hlavsa, Grepl, 1987, s. 631)

2.1 ZÁSADY PRO PRÁCI S TEXTEM

V této práci uvedeme zásady podle Josefa Hendricha a kol., který vymezuje pět principů, jež se uplatňují při práci s textem. (Hendrich a kol., 1988, s. 348)

Zásady pro práci s textem jsou pro naši diplomovou práci důležité, neboť učitelé i autorům učebnic pomáhají při výběru vhodného textu pro studenty. Vybrat vhodné texty není jednoduchá záležitost, ale velice obtížný úkol. Mezi klíčové zásady patří následující:

Zásada gradace. Učitel by měl při práci s textem postupovat od kratších textů k delším, od jednodušších ke složitějším. Nejdříve se od studentů požaduje globální porozumění textu a poté až porozumění podrobnější.

Zásada přiměřenosti. Při výběru textů musí učitel brát ohled na věk studentů, zájmy, úroveň komunikační kompetence. Je důležité, aby učitel zachoval ke studentům individuální přístup.

Zásada názornosti. Učitel by měl při výběru textů brát ohled i na grafické zpracování textu a využívat doprovodný materiál (grafy, nákresy, tabulky).

Zásada komplexnosti. Při čtení textů se musí pamatovat na skutečnost, že se čtení nemůže odtrhávat od dalších řečových dovedností – např. zprávy v tisku odpovídají zprávám v televizi. Při čtení všech textů by se měly podněcovat nejen žákovy dovednosti, ale i vědomosti.

Zásada aktivity žáků. Studenti při četbě cizojazyčných textů využívají jazykových, věcných a čtenářských znalostí a zkušeností. Začátečník rozumí spíše slovům než větám, ale je důležité, aby mezi slovy, větami hledal souvislosti. Neměl by se zastavovat, pokud nějakému slovu či spojení nerozumí, musí si význam daného slova odvodit z kontextu.

Výše uvedené zásady jsou velice důležité při výuce jazyka. Učitel by na tyto zásady měl pamatovat a měl by je dodržovat, aby výuka byla efektivní a pro studenty přínosná. Mnoho učitelů bohužel na tyto zásady nedbá, což je chyba, protože nedodržováním některé zásady jsou studenti přetěžováni, učí se látce bez porozumění, osvojují si informace bez souvislostí, bez vnitřních vztahů. Učení se stává mechanickým memorováním informací, což je špatné.

2.2 DRUHY TEXTŮ

V této kapitole budeme vycházet z typologií od Josefa Hendricha a kol. (1988, s. 228 - 230) a od Eduarda Beneše a kol. (1971, s. 161 - 163)

Vybrat vhodný text pro začátečníky nebo pokročilé studenty je velice obtížný a nesnadný úkol. Autoři nebo učitelé by měli texty vybírat na základě prostudování výše uvedených zásad. Autoři učebnic většinou vybírají pro studenty nevhodné a obtížné texty, které neodpovídají dané referenční úrovni. Např. začátečníkům jsou určeny texty, které

jsou vhodné až pro pokročilé studenty. V učebnicích by se měly objevovat texty umělé, upravené, ale i autentické.

2.2.1 TEXTY VÝCHOZÍ A DOPLŇKOVÉ

Texty výchozí jsou zařazené na začátek lekcí v učebnici a jsou východiskem pro výklad nových jazykových jevů, které se v dané lekci vyskytují. Většinou obsahují novou jazykovou látku, proto jsou určeny pro práci ve škole. Využívají se jak ke čtení, tak i k rozvoji ostatních řečových dovedností (poslech, písemný projev).

Texty doplňkové jsou určeny spíše pro tiché čtení. Jak je již uvedeno výše, je vhodné, aby se využívaly mimoučebnicové texty, např. z časopisů, čítanek. Doplňkové texty slouží např. k dramatizaci, memorování učiva. Přinášejí takový jazykový materiál, který byl již osvojen, nebo přinášejí doplňující informace či vysvětlení.

2.2.2 TEXTY DIALOGICKÉ A MONOLOGICKÉ

Texty dialogické slouží pro nácvik rozhovoru. Obsahují různé fráze, klišé, které slouží studentům, aby se naučili vést přirozený rozhovor.

Hranice mezi dialogickými a monologickými texty je velmi tenká. Např. v beletrii se setkáváme jak s dialogy, tak i s monology. Monologický text by měl obsahovat důležitější informace (např. zeměpisné), které slouží pro rozšíření znalostí. Texty vyprávěcí jsou vhodné pro nácvik dialogu.

2.2.3 TEXTY FABULOVITÉ A POPISNÉ

Takto rozčlenit můžeme pouze texty monologické. Fabulovité texty obsahují dějovou linii. Ze slohových útvarů sem patří vyprávění. Pro studenty jsou zajímavější, poutavější.

Popisné texty by měly být studentům podávány zajímavě, měly by být psány živě s využitím detailů o reáliích dané země.

2.2.4 TEXTY PŮVODNÍ, UPRAVENÉ A UMĚLE VYTVOŘENÉ

Na začátku studia cizího jazyka jsou důležité uměle vytvořené texty. Uměle vytvořené texty jsou krátké, obsahují základní jevy z fonetiky, gramatiky i pravopisu. Slouží pro nácvik správného čtení.

V pozdějším studiu je vhodné přecházet od uměle vytvořených textů k upraveným textům, které bývají zkrácené a jsou v nich vynechána obtížná a málo užívaná slova. Můžeme využívat úryvky z literatury, z novin a časopisů.

V pokročilejším studiu již využívat texty neupravené, ale doporučuje se používat při čtení slovník. Učitel musí v textu odhadovat, které výrazy jsou pro studenty neznámé a připravit si jejich výklad.

Zájem studentů vzbuzují autentické texty, které se vyskytují např. na jízdenkách, letenkách nebo vstupenkách.

2.2.5 TEXTY PODLE OBSAHOVÉHO ZAMĚŘENÍ

V učebnicích by se měly objevit hlavně texty s tematikou zeměpisnou, ale i společensko-politické texty. Zajímavé jsou také populárně vědecké texty, které bývají pro studenty poutavé. Na odborných školách se využívají odborné texty podle oboru studia.

Texty umělecké je vhodné využívat především u nejpokročilejších žáků. Jedná se o básně, úryvky prózy nebo dramata.

Ve výuce by měli učitelé využívat všechny druhy textů, aby výuku oživil. Ne všichni učitelé využívají všechny typy textů. Většinou se využívají jen monologické texty, výchozí texty. Učitelé by měli studenty seznámit se všemi druhy textu, výuka se tak stane pro studenty přínosnou a zajímavou.

2.3 ROZDÍL MEZI TEXTEM A KOMUNIKÁTEM

O této problematice pojednává Marie Čechová (2000). V této kapitole budeme vycházet z její publikace. Autorka nejprve pojednává o textu, co textem označujeme a poté se vyjadřuje ke vztahu text a komunikát.

Pojmem komunikace označujeme proces dorozumívání, společenský styk, při němž si účastníci komunikace vyměňují myšlenkové obsahy. Komunikát je ve vztahu ke komunikačnímu procesu chápán jako součást celého komunikačního aktu. Komunikát je jednou ze složek komunikačního procesu.

Pojem text se užívá pro označení procesu dorozumívání, komunikování. Častěji se využívá pro označení již vzniklého komunikátu (označení výsledku komunikování). V tomto významu se užívá i pojem *diskurs*, ale tento pojem nebývá používán jednoznačně. Marie Čechová v této knize užívá text pro označení verbální struktury komunikátu (schéma, které zachycuje vnitřní vztahy komunikátu). Někdy se v tomto významu používá pojem textura. Text je v tomto pojetí složka nejvyšší jazykové (= textové) roviny. Texty

mohou být různě dlouhé. Text je chápán ve výše uvedených významech jako výraz vyšší roviny, než kterou je věta. Naproti tomu výraz komunikát zahrnuje i tzv. komplexy komunikátů. Komplexy komunikátů mohou být dialogické projevy (rozhovor, diskuze) nebo komplet projevů (noviny, učebnice, televizní nebo rozhlasové zprávy). (Čechová a kol., 2000, s. 355 - 356)

2.4 REÁLIE

Reálie se ve výuce vyskytují již od středověku, a to ve výuce latiny a poté ve výuce staré řečtiny. Od 19. století se reálií využívalo hlavně při studiu moderních jazyků. Reálie obsahují poznatky, které se týkají zeměpisu dané země, jejího historického vývoje, literatury, umění, vědy a techniky a dalších okruhů tvořících kulturu dané cizí země. Obsahují fakta, čili reálie, jež charakterizují určitou jazykovou oblast s bráním ohledu na její minulost a k vývojovým tendencím. Reálie jsou bohaté na informace a pro studenty jsou nové i zajímavé, pomáhají jim k pochopení souvislostí mezi kulturními, politickými, sociálními a dalšími skutečnostmi cizojazyčné oblasti. Slouží hlavně ke vzdělávacímu cíli a výchovnému cíli. Tyto dva cíle jsou spolu propojené. Cílem výuky není jen studentům předložit informace, ale i rozvíjet jejich řečové dovednosti. (Hendrich a kol., 1988, s. 115 - 116)

Reáliím se věnuje podrobněji Jiří Hasil (2011). Termín reálie podle Hasila nebyl dosud jednoznačně definován. František Čermák definuje reálie takto: „*Úhrn věcných znalostí a informací o společnosti, jejím životě a zvycích, prostředí, historickém pozadí, institucích apod., které jsou relevantní při studiu cizího jazyka.*“ (Hasil, 2011, s. 24) Význam reálií zdůrazňuje i koncepce komunikační metody, jejímž cílem je schopnost komunikovat v cizím jazyce. Nepatří sem jen ústní konverzace, ale i např. interpretace textů. Hasil dělí reálie na reálie vnější, reálie vnitřní (lingvoreálie, viz níže) a komplexně chápané reálie. Reálie vnější jsou „*soubor poznatků charakterizující zemi či země, jejichž jazyk užíváme jako cizí (anebo ho studujeme).*“ Komplexně chápané reálie podle Hasila „*představují souhrn reálií vnějších a vnitřních.*“ (Hasil, 2011, s. 25 - 27)

2.5 LINGVOREÁLIE

Lingvoreáliím se podrobně věnuje Josef Hendrich a kol. (1988). Termínem lingvoreálie označují takové poznatky, které souvisejí s významem slov, slovních spojení,

frazeologie a zvláště slov, která odrážejí mimojazykovou skutečnost, které obklopuje studenta a jejímž odrazem je po stránce významové i výrazové mateřština. Lingvoreálie zabraňují mylné analogii při chápání obsahu daných slov. Pro příklad si můžeme uvést rozdílný obsah pojmu vyjadřovaného v různých jazycích – *chléb* – *bread*, *Brot*. Podle Josefa Hendricha a kol. je hlavním důležitým úkolem lingvoreálií „*přispívat k přesnému chápání obsahu (významu) jednotlivých slov i vyšších jazykových útvarů.*“ (Hendrich a kol., 1988, s. 116)

Lingvoreálie mají vést studenta k vědomí, že slovo může mít více významů a že jeho obsah v mateřštině nemusí odpovídat obsahu v češtině. Lingvoreálie také slouží komunikativnímu cíli hlavně tím, že zpřesňují obsah jednotlivých jazykových prostředků a pomáhají zdokonalovat ústní a písemný projev studentů a obohacují jeho znalosti. Lingvoreálie studenta mohou vzdělávat, vychovávat, ale i motivovat. (Hendrich a kol., 1988, s. 116)

Jiří Hasil se také zabývá lingvoreáliemi, které definuje jako „*široký okruh jazykových prostředků odrážející reálná fakta.*“ (Hasil, 2011, s. 27) Své zastoupení mají ve slovní zásobě, frazeologii. Lingvoreálie jsou frazémy a takové jevy, které znesnadňují sociální komunikaci. Patří sem i neverbální komunikace. Hasil rozděluje lingvoreálie na nonverbální (proxemika, haptika, kinetika, komunikační strategie, řečová etiketa) a lingvoreálie verbální (historismy, časová historická určení, lokální určení, názvy tradic, tradičních zvyků, obyčejů, lidových tanců, písní, názvy jídel, nápojů, pochoutek, politicky motivované jazykové jednotky, zkratky a zkratková slova, frazeologické a idiomatické jednotky). (Hasil, 2011, s. 29 – 37)

3 TEXT A JEHO ROLE V ODBORNÉ LITERATUŘE

V této části diplomové práce si přiblížíme postavení termínu text v literatuře věnující se češtině pro cizince. Zaměříme se na kapitoly věnující se tomuto problému ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky, Popisy češtiny (A1 – B2), didaktiky cizích jazyků a na různé studie a statě, které se tomuto tématu věnují, ačkoliv jen okrajově. K tématu této diplomové práce nebylo sepsáno mnoho publikací, ze kterých bychom mohli vycházet.

Německý didaktik G. Storch konstatoval: „*text je ústřední řečově komunikativní a didaktickou jednotkou cizojazyčného vyučování.*“ (Choděra, 2006, s. 144)

Významný britský autor L. G. Alexander texty pokládal za hlavní složku výuky cizích jazyků. Tento britský autor před několika lety v Praze přednášel o významu textů v učebnicích. Hlavním problémem textů podle Radomíra Choděry je jejich přiměřenost. Lektoři na začátku studia využívají hlavně umělé texty, jelikož autentické texty nesplňují nároky na přiměřenost. Oblíbeným řešením jsou texty adaptované. Adaptovaným textem rozumíme texty, které jsou autentické, ale jsou již upravené pro potřeby studia. Druhotným problémem jsou už zmíněné autentické texty versus umělé texty. Přiměřenost je dále spojena s náročností a obtížností textů. Dalším kritériem je také monologičnost a dialogičnost textů. Monologický text poskytuje studentům podklad i pro dialog. Dialogický text slouží pouze k nácvičku dialogu. (Choděra, 2006, s. 144 - 146)

Při selekci textů je důležitá jejich obsahová stránka. Na tuto problematiku poukazuje Eduard Beneš (1971). Texty se zpracovávají na základě tematických okruhů, např. rodina, město a venkov, doprava, nákupy, zdraví. Témata by měla být zpracována tak, aby studenta uvedla do charakteristických komunikativních situací, ve kterých se studenti pohybují. Beneš v publikaci zdůrazňuje, že student má být seznámen se všemi zeměmi, ve kterých se mluví příslušným cizím jazykem, s jejich reáliemi, se společenským životem. V další fázi má být seznámen s důležitými městy, památkami, zvyky. Studenti mají být s těmito informacemi seznámeni nejlépe formou detailních záběrů skutečnosti, hlavně se vyvarovat suchým popisům. Musí se brát i ohled na žáka, na jeho věk, potřeby, zájmy. Žáci by se měli seznamovat s cizími zeměmi poutavě, lektoři by měli vynechat suché, nezáživné popisy. Při volbě textů by neměli zapomínat na psychologické hledisko. Žáky hlavně baví napínavé, poutavé příběhy. Je vhodné při výuce využívat i novinových článků, kde naleznou aktuální informace i různé slohové útvary (fejton, kritiku, úvahu,

reklamu, inzerát). Při výuce cizího jazyka je proto nutné využívat různých pramenů četby. (Beneš, 1971, s. 162 – 164)

O textu se zmiňuje i Milan Hrdlička (2002), kde je textům věnovaná jedna kapitola. Pokud text posuzujeme, musíme brát v úvahu základní složky, a to gramatiku, slovní zásobu a texty. Tyto tři složky jsou ve vzájemném vztahu. V dnešní době je text významným komponentem, ale bohužel se většinou zapomíná na jeho gramatickou složku. Pro začátečníky jsou texty v učebnicích určené k analytickému čtení, které se stávají podkladem pro výuku gramatiky. Témata se např. zaměřují na třídu, pokoj, pracovní den. Texty, jež jsou určeny pro kurzorické čtení, jsou umístěné na konci lekcí, ale v některých učebnicích se nevyskytují. Pro žáky je velice zajímavé, pokud se do učebnice zařadí texty na pokračování. Méně častým jevem jsou učebnice, jež jsou rozdělené do dvou samostatných knih – gramatika se cvičeními a texty se cvičeními. V kurzech nestačí jen učebnicové texty. Učitel by měl do výuky zařazovat i texty z jiných pramenů. (Hrdlička, 2002, s. 127 – 129) V tomto ohledu se všichni odborníci shodují, že se při výuce češtiny nevystačí jen s učebnicovými texty, ale je velmi důležité využívat i mimoučebnicové články.

Ve druhé části článku se Milan Hrdlička zabývá otázkou, jaké texty jsou vhodné do kurzů češtiny pro cizince zařazovat. Prvním kritériem je přiměřenost textů. Velmi náročné texty mohou žáka odrazovat. Diskutabilním jevem je orientace na věk žáků, i pohádky je vhodné zařadit do kurzů pro dospělé. Učitel musí vybrat také texty podle profesního zaměření studentů. Dalším kritériem je jejich žánrová rozmanitost. Zajímavé je využití bajek, povídek. Měly být preferované vyprávěcí texty. Důležitým kritériem je jejich zaměřenost na české prostředí a na místo, kde student momentálně žije, nebo které v České republice navštívil. Nemělo by se také zapomínat na texty vztahující se k prostředí, vlasti, ze které student pochází. Texty by měly být též humorné, vtipné, ale i náročnější. Učitel by měl využívat i aktuální texty z novin, časopisů.

Na konci článku autor shrnuje zkušenosti z kurzů češtiny pro cizince. Konstatuje, že dobrý učitel se nespokojí s učebnicovými texty, ale sám si připravuje vlastní texty s ohledem na potřeby studentů, na jejich věk, zájmy, jazykové dovednosti. Učitel by měl preferovat přirozené texty před uměle vytvořenými. Texty by měly být doplněné např. fotografiemi, ilustracemi. Učitel by měl texty graficky doplňovat, ale to je velmi náročná záležitost a není v silách každého učitele toto zvládnout. (Hrdlička, 2002, s. 130 – 132)

3.1 SPOLEČNÝ EVROPSKÝ REFERENČNÍ RÁMEC PRO JAZYKY

Společný evropský referenční rámec pro jazyky (SERR) nahlíží na problematiku vyváženosti textů takto: „*Jakýkoli jazykový projev (mluvený a/nebo psaný) vztahující se k určité oblasti užívání jazyka, který se v průběhu provádění úlohy stává konkrétní jazykovou činností, jež je buď podpůrným prostředkem, nebo cílem, výsledným produktem nebo procesem.*“ (Trim, 2002, s. 10)

Důležitá je i výstavba textu. SERR zdůrazňuje, že jsou důležitá následující pravidla týkající se výstavby textů: (Trim, 2002, s. 126)

- struktura informací ve vztahu ke slohovým útvarům (popis, vypravování, expozice atd.)
- jakým způsobem jsou příběhy, anekdoty podané
- jakým způsobem je daný případ vystaven (v právnictví, v debatě atd.)
- způsob uspořádání písemných textů (eseje, formální dopisy atd.), jejich grafická úprava a jejich posloupnost

Rámec se zabývá i otázkou, zda při vyučování využívat autentických textů nebo upravených textů. Autentické texty jsou takové texty, které nejsou vytvořené speciálně pro výuku, ale jsou vytvořené pro běžnou komunikaci. Takové texty by se měly ve výuce využívat, ale záleží na zkušenostech, zájmech a vlastnostech studenta. Uměle vytvořené texty jsou takové, které jsou vytvořené pro výuku, ale jsou podobné autentickým textům. Jsou vytvořené za účelem prezentace určitého jazykového učiva. (Trim, 2002, s. 148)

3.1.1 CHARAKTERISTIKA TEXTU

Rámec se zabývá i charakteristikou textů. Pokud vybíráme text pro studenty, musíme brát zřetel na jeho lingvistickou složitost, typ textu, strukturu projevu, fyzickou prezentaci, délku textu a na důležitost z hlediska studenta. (Trim, 2002, s. 167 – 168)

Lingvistická záležitost. Pokud je text složitý z hlediska syntaxe, tak vyžaduje velkou soustředěnost, která by spíše mohla být zaměřena na obsah. I příliš jednoduchý text může zvýšit jeho obtížnost.

Typ textu. Pokud je student seznámen se žánrem textu, tak mu to napomáhá v jeho porozumění. Vliv má i povaha textu, konkrétnost nebo abstraktnost textu.

Struktura projevu. Koherence textu, nepřítomnost konfliktu a překvapení snižuje náročnost daného textu.

Fyzická prezentace. Ústní projev je velice náročný, jelikož na něho má vliv prostředí, hluk. Může dojít ke zkreslení obsahu.

Délka textu. Obecně platí, že dlouhý text náročnější než text krátký, protože při čtení delšího textu platí riziko únavy, zatížení paměti a ztráta pozornosti. Ale také platí, že krátký text, který je hutný na informace, může být náročnější, než delší text, který neobsahuje tolik informací.

Důležitost z hlediska studenta. Zde je důležitá motivace a zájem o dané téma. Pokud odborník bude číst text, kde se vyskytuje složitější zásoba, bude pro něho zajímavější, než text, který se týká téhož tématu, ale bude obsahovat obecnější slovní zásobu.

Společný evropský referenční rámec o vyváženosti textů spíše nepojednává, ale několik informací můžeme nalézt v pravidlech týkajících se výstavby textů. Ze všech výše uvedených pravidel můžeme konstatovat, že by texty měly tato pravidla splňovat a zároveň by v textech měly být prvky stejnoměrně zastoupené a taktéž i uspořádané.

3.2 POPISY ÚROVNÍ A1 – B2 A OTÁZKA TEXTŮ

Popisy úrovně o této problematice spíše nepojednávají. Najdeme jen nepatrné informace, které se k našemu tématu vztahují.

Popis úrovně A1 věnuje České republice jednu celou podkapitolu. „*Student úrovně A1 by měl být seznámen se základními částmi naší země: Čechy, Morava a Slezsko. Měl by samozřejmě znát jméno hlavního města. Podle možností je vhodné prezentovat státní vlajku, hymnu a znak, případně podle zájmu i podrobnější informace o státním uspořádání atd.*“ (Hádková, 2005, s. 28 – 29) Dále Popis úrovně A1 pojednává o lidových zvycích, které se udržují hlavně na vesnici, a to především na jižní a jihovýchodní Moravě a na Valašsku. Studenti by měli být poučeni o Vánocích, Velikonocích, Dušičkách a také o svatebním obřadu. S tímto tvrzením ovšem nesouhlasí Jiří Hasil (2006). Především nesouhlasí s tím, že se lidové zvyky dodržují především na venkově. Kapitola, kde se pojednává o České republice, je jedna z rozsáhlejších a předkládá čtenářům komplexní přehled toho, co by si studenti o naší zemi měli osvojit.

„Úroveň A1 je vymezena jako prvotní kontakt s češtinou, a proto je vliv sociokulturní kompetence na celkovou úspěšnost komunikace právě na této úrovni zásadní, protože rodilý uživatel jazyka (v našem případě Čech, Češka) projevuje větší míru tolerance k prohřeškům proti jazykové normě než proti normě chování. Chceme-li tedy zajistit cizinci bezpečný pohyb po historickém území již od samého počátku jeho studia češtiny, kdy samozřejmě není jeho jazyková komunikace bezchybná, je třeba, aby byl předem poučen o nejvýznamnějších sociálních normách platných v České republice. Učitel češtiny, který je současně rodilým uživatelem jazyka a zná jeho historické území, je bez větších obtíží schopen čerpat ze své zkušenosti. Výhodné je, pokud využívá všech dostupných informačních prostředků, aby si představil českou realitu, např. filmu, literatury, internetu atd.“ (Hádková, 2006, s. 15) Sociokulturní problematice se úroveň A1 věnuje podrobněji, gramatika na této úrovni není tolik důležitá, proto se tato úroveň nazývá „agramatická“.

V přehledech pojmů, které mají uživatelé ovládat, se okrajově pojednává o výrazech vztahujících se k našemu tématu (vesnice, Praha, Plzeň, Lhota a další města). Tyto výrazy by měly být procvičovány a neměl by být jeden výraz preferovanější než druhý.

Úroveň A2 dává větší důraz na gramatiku. Popis úrovně A2 pojednává pouze o mezilidských vztazích (vztahy v rodině, vztahy mezi pohlavími), o životních podmínkách (životní úroveň v ČR). K našemu tématu se váže podkapitola nazvaná „Všeobecné zkušenosti“, ve které autoři definují, s čím by měl být student obeznámen. Studenti by měli být seznámeni s podmínkami bydlení, se strukturou společnosti, s kulturou, s tradicemi, mezilidskými vztahy, státními svátky. (Čadská, 2005, s. 114 – 115) Větší prostor informacím vztahujícím se k našemu tématu zde není, jedná se spíše jen o fragmenty informací.

Popis úrovně B1, který byl zpracován jako první, obsahuje větší množství informací k sociokulturní kompetenci, ale k našemu tématu zde mnoho informací nenalezneme. Kapitola o sociokulturní kompetenci je členěna do dvou podkapitol *Univerzální zkušenosti a Společenské konvence a rituály*. Tyto podkapitoly obsahují poučení o každodenních situacích, životních podmínkách, mezilidských vztazích, hlavních hodnotách a postojích, mluvě těla, rituálech při návštěvě a rituálech při jídle a pití. Hlavní hodnoty a postoje se zaměřují na tradice, společenské rituály, národní identitu a vztah

k cizincům. (Šára, 2001, s. 220 – 221) Více informací pro naše potřeby zde bohužel nenalezneme.

Kapitola o sociokulturní kompetenci v Popisu úrovně B2 je členěna stejně jako v Popisu úrovně B1. Je členěna na dvě podkapitoly *Univerzální zkušenosti a Společenské konvence a rituály*. Informace v těchto podkapitolách jsou totožné s předchozí úrovní. (Holub, 2005, s. 183 – 184)

V popisu úrovně B2 je dále pouze nastíněno, co by měl student ovládat. Měl by ovládat veškerou slovní zásobu, která se týká okolí (názvy oblastí – městská, venkovská, vinařská). (Holub, 2005, s. 222) Učebnice by tuto slovní zásobu měly prezentovat a dostatečně procvičovat. O dalších jevech se Popis úrovně B2 bohužel nezmiňuje.

3.3 ČLÁNKY, STUDIE, STATĚ JIŘÍHO HASILA

Jedním z mála odborníků, který se věnuje našemu tématu, je PhDr. Jiří Hasil, Ph.D z Ústavu bohemistických studií Filozofické fakulty Univerzity Karlovy.

V dnešní době se výuka cizích jazyků řídí jazykovou politikou Evropské unie. Hlavní principy této politiky jsou uvedeny ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky. Evropská jazyková politika se týká výuky mateřského jazyka i výuky cizího jazyka. V této době se nesmí zapomínat na fakt, že je velmi důležité, co se student sám učí i čemu je student učen. Student už není jen pasivním příjemcem informací, ale stává se více aktivním. Učitel musí znát typologii studenta (student oborového studia, student neoborového studia, patří sem i věk studenta a odkud pochází) a i studentovy potřeby. Tyto faktory jsou rozhodující pro stanovení cíle výuky a pro výběr vhodné učebnice. (Hasil, 2007, s. 294 – 295)

Jiří Hasil (2004) uvádí, že reálie jsou jedním ze základních komponentů výuky. Své tvrzení zdůvodňuje faktem, že pomocí reálií se sbližují různé kultury: „*Hlavním smyslem toho, proč je třeba věnovat pozornost výuce reálií, je překonávání kulturních odlišností a vzájemné sbližování rozdílných kultur tak, jak jsou reprezentovány na jedné straně kulturním podvědomím studenta cizího jazyka a na straně druhé právě oním cizím jazykem.*“ (Hasil, 2004, s. 111)

Rozsáhleji se tomuto tématu věnuje ve studii „*V Čechách se pije pivo, na Moravě víno aneb K prezentaci Moravy v učebnicích češtiny pro cizince*“, která byla uveřejněna ve sbírce *Studia Moravica II*, kde se blíže zabývá problematikou prezentace Čech a Moravy v různých učebnicích češtiny pro cizince. Česká republika se skládá ze tří historických zemí: Čechy, Morava, Slezsko. Studenti by měli získat poznatky o těchto zemích, jelikož podle autora má student nabyt vědomostí o prostředích, ve kterých se daný jazyk užívá. Jiří Hasil blíže analyzoval vybrané učebnice a v publikaci uveřejnil závěry.

Značná část učebnic se o Moravě ani o základních informacích o Čechách nezmiňuje.

Další skupina učebnic uvádí jen základní fakta ze zeměpisu Čech. Moravu pouze reprezentuje její metropole Brno.

Třetí skupinu učebnic tvoří publikace, jejichž autoři jsou z Moravy. Učebnice obsahují poznatky o moravských památkách, zajímavých místech, která jsou vhodná k návštěvě, nebo dále obsahují informace o lidových obyčejích.

Rozsáhlejší texty o moravských zvycích, tradicích, náboženství obsahuje starší učebnice (*Čtení o České republice*, vydáno 1997), která je určena pro pokročilé studenty.

Jiří Hasil oceňuje učebnici od Lenky Froulíkové „*Zahrada českého jazyka, Čtyři roční období*“. Učebnice je rozdělena do 4 částí, každá část se odehrává na jiném místě, od velkoměsta po maloměsto. Student nejen získá informace o daných městech a místech, ale dozví se něco o způsobu života, zvycích, tradicích, svátcích i o každodenním životě. Učebnice je rozdělena do čtyř oddílů a každý oddíl se odehrává na jiném místě. Děj prvního oddílu je situován do Brna, druhý do Sušice, třetí do Prahy a čtvrtý do Kyjova na jižní Moravu. Takto uspořádaná učebnice je pro studenty jistě zajímavá a studenti se dozvědí informace od západních Čech až na Moravu.

Dále autor přikládá význam i doplňkovým publikacím, jako jsou například zpěvníky českých a moravských písní. Ke konci studie autor upozorňuje na určité problémy týkající se textů v učebnicích češtiny pro cizince. Studenti by měli být seznámeni s místy, která mají význam pro Evropu. Na Moravě se jedná o města Brno, Olomouc, Lednice, Telč. Dále by studenti měli získat poznatky z oblasti folklóru, etnografie. Měla by jim být předkládána moravská literatura, hudba, architektura, film. Studenti by měli být obohaceni informacemi o turistických zajímavostech a o moravském dialektu. (Hasil, 2004, s. 145 – 148)

Morava a Slezsko jsou součástí českého prostředí, mají svou historii, svá význačná místa a města, která mají důležitý evropský význam, a proto by jim mělo být vymezené místo v učebnicích a autoři by je neměli ignorovat.

Na konferenci ProfiLingua 2003 Jiří Hasil vystoupil s příspěvkem „*Sociokulturní kompetence a její místo ve výuce češtiny pro cizince*“. Podle Hasila jsou základem výuky reálie, které jsou základním kamenem pro získání sociokulturní kompetence. „*Sociokulturní kompetenci představuje znalost reálií, tradic, mravů, společenských rituálů, způsobů chování, typických postojů.*“ Reálie pomáhají k vzájemnému sbližování rozdílných kultur a pomáhají překonávat kulturní odlišnosti. Osvojování sociokulturní kompetence je ovšem náročným a složitým procesem. (Hasil, 2004, 417 – 423)

Podle výše popsaných názorů a výzkumů můžeme konstatovat, že zastoupení Čech a Moravy by mělo být v učebnicích rovnoměrné. Studenti by se měli seznámit se všemi třemi historickými zeměmi a jejich specifiky, kulturou, zajímavostmi. Učebnice by se neměly zaměřovat pouze na jednu část republiky. Zda se učebnice zaměřují na jednu část nebo na všechny tři, si uvedeme v další kapitole, kde budeme analyzovat vybrané učebnice.

4 ANALÝZA VYBRANÝCH UČEBNIC ČEŠTINY PRO CIZINCE

V této části diplomové práce se budeme věnovat analýze vybraných učebnic češtiny pro cizince. Učebnice jsme vybrali na základě následujících principů:

1. Publikace nesmí být staršího vydání než z roku 2005, jelikož v tomto roce už byly česky vydané popisy úrovní A1 – B2. V roce 2002 byl přeložen do češtiny i Společný evropský referenční rámec pro jazyky (SERR).
2. Učebnice jsou primárně určené pro anglicky mluvící mluvčí, ale některé publikace se mohou využívat pro výuku i neanglicky mluvících mluvčí (např. německy, rusky, francouzsky).

Analyzovali jsme tyto učební materiály:

- *Chcete mluvit česky? = Do you want to speak Czech?* (Remediosová, H., Čechová, E., 2005)
- *Basic Czech II.* (Adamovičová, A., Ivanovová, D., Hrdlička, M., 2007)
- *Adam a Eva v Českém ráji.* (Froulíková, L., 2008)
- *New Czech step by step.* (Holá, L., 2008)
- *Česky krok za krokem 2.* (Holá, L., Bořilová, P., 2009)
- *Basic Czech III.* (Adamovičová, A., Hrdlička, M., 2010)
- *Čeština expres I.* (Holá, L., Bořilová, P., 2010)
- *Čeština expres II.* (Holá, L., Bořilová, P., 2011)
- *Čeština pro cizince: úroveň B1.* (Kestřánková, M., Šnaidaufová, G., Kopicová, K., 2010)
- *Mluvme česky: čítanka.* (Dobiáš, D., 2010)
- *Česky, prosím II.* (Cvejnová, J., 2012)

Pokládáme za vhodné analyzovat učebnice komplexně a průřezově, aby výsledek měl vyšší výpovědní hodnotu, proto jsme se zaměřili na referenční úrovně A1 – B2 podle SERR.

Rozbor jednotlivých učebnic je dosti náročný úkol, jelikož v námi zvolených učebnicích se zkoumaný materiál liší rozsahem, náročností i předpokládaným adresátem. My se budeme zaměřovat na dané jevy, které by měly být v textech námi vybraných

učebnic stejnoměrně zastoupené. Dosud nebyla sestavená ucelená publikace zabývající se touto problematikou. K tomuto tématu byly pouze publikovány různé statě, studie či přednášky. Na základě prostudovaných materiálů se domníváme, že by bylo vhodné, aby námi vytčeným jevům byl v učebnicích poskytnutý stejně velký prostor. Pokud je jeden z jevů je v učebnicích preferovanější před druhým, může tento fakt na studenty působit rušivě. Učebnice by měly dávat všem prvkům stejný prostor, aby studenti získali komplexní přehled o českém prostředí. Zaměříme se na vyváženost, resp. proporční zastoupení těchto prvků:

- a) muži x ženy
- b) mladí lidé x starší (staří) lidé
- c) Čechy x Morava, Slezsko
- d) Praha x ostatní česká města
- e) město x venkov
- f) studenti x pracující

Učební materiály jsou řazeny chronologicky podle roků vydání.

4.1 REMEDIOSOVÁ, H. , ČECHOVÁ, E.: CHCETE MLUVIT ČESKY? = DO YOU WANT TO SPEAK CZECH?, 2005

Úvod této učebnice je psaný anglicky a můžeme se zde dočíst, že je kniha určena začátečníkům a středně pokročilým studentům. V tomto učebním materiálu se uplatňuje komunikační metoda. Díky bohatému procvičování konverzace budou studenti připraveni na používání češtiny v mnohých sférách sociálního života (v hotelu, ve městě, v obchodech).

Učebnice obsahuje 15 lekcí, přehledy gramatiky, základní společenské fráze, česko-anglický slovníček. Každá lekce obsahuje texty věnované tématu dané lekce, dále obsahuje základní slovní zásobu, cvičení, dialogy, konverzace.

Učebnice je podle autorek vhodná i pro samostudium. Na učebnici navazuje druhý díl „Do You Want To Speak Even Better Czech?“

Učebnice obsahuje zhruba 30 souvislých textů a jeden z prvních souvislých textů se věnuje rodině (viz příloha 1). V textu vystupují rodiče a jejich syn a dcera. Rodiče

a dcera už pracují a syn ještě studuje. Tato rodina je dána do protikladu s anglickou rodinou (viz příloha 2). V anglické rodině opět vystupují rodiče a jejich syn a dcera. Rodiče a dcera pracují, syn opět studuje, ale otec rodiny v Anglii pracuje, ale v Praze je studentem.

I když je zde vidět, že **prostor věnovaný pracujícím lidem a studentům** je stejně velký, při analýze celé učebnice jsme zjistili, že zde vystupuje více studentů. Autorky se snažily, aby poměr zastoupení byl vyrovnaný, ale přesto se jim tento krok plně nezdařil. Můžeme ovšem říci, že tento jev není v učebnici rušivým elementem.

Z měst v této učebnici jednoznačně převládají zmínky o Praze. Jedna celá kapitola je věnovaná Praze, jejím památkám, cestování po Praze (viz příloha 3). Praha se objevuje i ve cvičeních. Občas jsou zde prezentována i jiná města, např. Brno, Mladá Boleslav, Liberec, České Budějovice, Plzeň. (Remediosová, Čechová, 2005, s. 94)

Pojedu do Prahy

Já a moje přítelkyně Kateřina chceme jet na výlet do Prahy. Bydlíme v Plzni, to není daleko do Prahy. Chceme jet v sobotu brzo ráno a vrátit se v sobotu večer. Nejdříve se musíme na internetu podívat, kdy a čím pojedeme.

Poté se zbytek textu věnuje jen Praze. Ke konci učebnice je další text, ve kterém jsou prezentována další česká města. (Remediosová, Čechová, 2005, s. 329)

Co chcete o mně vědět?

Jmenuju se Václav Kubeš a je mi 28 let. Narodil jsem se v Mladé Boleslavi 3. dubna. Matka je zdravotní sestra na neurologii, otec je manažerem jedné menší firmy. Mám o tři roky starší sestru Petru. Do základní školy v Mladé Boleslavi jsem začal chodit v šesti letech.

...

Ve studiu jsem pokračoval na Technické univerzitě v Liberci. Studoval jsem informatiku. Po škole jsem se nechtěl vrátit k rodičům do Mladé Boleslavi. Moje přítelkyně ještě studovala, a tak jsem zůstal v Liberci a začal pracovat jako programátor.

...

To léto se vdala moje sestra Petra a přestěhovala se k manželovi do Prahy. Já jsem do Prahy odešel taky.

Na začátku textu můžeme očekávat, že se zde budou objevovat i jiná zajímavá česká města nejen Praha, ale na konci učebnice se Praha opět prezentuje. Nadměrným zastoupením Prahy se může kniha stát pro některé uživatele nevhodná.

I v této učebnici se v textech i cvičeních vyskytují i zahraniční státy a zahraniční města, např. Itálie, Berlín, New York, Bratislava, Vídeň, Mnichov, Francie, Maďarsko, Slovensko. (Remediosová, Čechová, 2005, s. 289)

Říkejte.

Vyjedeme brzo ráno 10.6., Brnem jen projdeme
ráno 5.6., Bratislavou
16.6., Vídní
24.6., Mnichovem

a	do Rakouska	dojedeme už	11.6.
	do Maďarska		6.6.
	do Itálie		17.6.
	do Francie		25.6.

Požádejte kolegu, ať vám řekne něco o tom, kde byl, co viděl... (Remediosová, Čechová, 2005, s. 295)

Byl jsem s rodinou na Slovensku.	Řekněte mi něco o .....
V srpnu jsem strávil několik dní v Bratislavě.	Řekněte mi něco o .....
V červnu jsem navštívila Brno.	Řekněte mi něco o .....

V těchto typech cvičení vidíme, že se autorky učebnice snažily prezentovat i zahraniční města a státy. Oceňujeme tuto snahu, ale bohužel v učebnici je takových cvičení nedostatečné množství. Bohužel autorky daly přednost tématu Prahy.

Pokud se podíváme, zda se v učebnici vyskytuje text, ve kterém nevystupuje jen město Praha, tak zde nalezneme pouze jeden. (Remediosová, Čechová, 2005, s. 293)

Dovolená

...

„Kam jste chtěli jet?“

„Chtěli jsme cestovat po střední Evropě, ale nakonec pojedeme jen do Rakouska a Maďarska. V sobotu odjedeme rychlíkem do Bratislavy, tam přespíme v hotelu a hned další den pojedeme lodí po Dunaji do Vídně. Tam chceme strávit několik dní, vyjedeme si i ven za město podívat se na okolí, obejdeme kulturní památky. Z Vídně odjedeme autobusem do Maďarska.“

...

Já a děti se s manželem rozejdeme – on odletí zpátky do Prahy a já a děti pojedeme na jižní Slovensko k jedné mé kamarádce. Na jižním Slovensku zůstaneme asi týden.“

Tento text působí svěže a atraktivně, značný podíl na tom má zvolené téma, které se věnuje cestování po Rakousku, Maďarsku a Slovensku. Tento typ textu hodnotíme kladně. V knize by se mohlo takových textů vyskytovat více, jelikož texty působí neotřele a zajímavě.

Pokud se podíváme na **poměr věnovaný pojednání o městě a venkovu**, zjistíme, že v učebnici jsou pouze dvě cvičení, která se zabývají venkovem. První cvičení pojednává o víkendů stráveném u rodičů na vesnici. (Remediosová, Čechová, 2005, s. 249)

Doplňte do vět slovesa „jít, chodit, jet, jezdit“.

Víkend

Zítřejší.....s rodinou navštívit své rodiče. Bydlí na vesnici, proto to bude hezký výlet do přírody. Na jaře, když už je venku hezky, ...často ven za město nebo .....na dlouhé procházky. Syn však raději .....do kina. Teď ke mně přišel a povídá: „Tati, já zítřejší nemůžu.....“, „Proč?“ zeptal jsem se ho. „V pondělí píšeme těžké testy a musím se celý víkend učit.“

Na tomto cvičení je vidět, že venkov je jen zmíněný, poté se už mluví jen o městě.

Druhé cvičení je o pikniku v přírodě. (Remediosová, Čechová, 2005, s. 251)

Doplňte prepozice.

Piknik

Tady je krásně! Příroda je .....jaře nádherná.

To je. Teď ale myslím víc .....jídlo než .....přírodu.

Můžeš vzít něco .....jídla .....piknikového koše.

...

Kde teď žije?

.....Německu, ale jen asi tři měsíce. Před tím žil .....Anglii .....Londýna.

Kdy se sejdete?

Na obou cvičeních si můžeme všimnout, že venkov je pouze zmiňován, ale děj se přesouvá do města. O venkovu se píše pouze v těchto cvičeních, v jiném cvičení v této učebnici již téma venkova nenajdeme.

Dalším bodem zkoumání byl poměr **zastoupení mužů a žen**. Po prostudování učebnice je vidět, že se autorky snažily, aby poměr zastoupení byl vyrovnaný, ale přesto se jim to nepovedlo, protože zastoupení mužů zde převládá.

Co se týká prostoru **věnovanému mladým a starším lidem**, je tato problematika v učebnici vyrovnaná. Nepřevažuje ani mládí, ani stáří. Oceňujeme, že autorky nepreferovaly mládí, ani stáří, ale že se snažily obě témata naplno využít, což se jim povedlo.

Negativně hodnotíme nadměrné zmínky o Praze. Autorky by měly vybírat i další města, i když v této učebnici najdeme snahy prezentovat i jiná česká města, tak jen v malé míře. S touto problematikou souvisí výskyt městského prostředí a venkovského prostředí. Prostředí venkova je v učebnici hodně opomíjené, o venkovu či pobytu v přírodě se zmiňují pouze dvě cvičení. V učebnicích by měl být venkov zařazen, jelikož se studenti tímto způsobem dozvědí o životě na české vesnici a texty budou atraktivnější. S městem souvisí i **téma Čech a Moravy nebo Slezska**, Morava je zde úplně opomíjená, výjimku tvoří zmínky o moravských městech, ale jinak zde nic o Moravě nenajdeme. Co se týká

poměru zastoupení mužů a žen, autorky věnovaly více prostoru mužům. V problematice zastoupení studentů a pracujících autorky věnovaly větší prostor studentům, ale nikoli ve velké míře. I když by tyto jevy měly být stejnoměrně zastoupené, v učebnici nevystupují jako rušivý element a nijak výrazně kvalitu učebního materiálu neznehodnocují. Autorkám doporučíme, aby se více věnovaly venkovu, jelikož téma města vystupuje ve všech ostatních učebnicích a je určitě vhodné, aby některá učebnice vystupovala z řady a byla jiná, zajímavější. Téma venkova jistě na atraktivitě přidá, nehledě na to, že studenti se něco dozvědí o české vesnici.

Námi analyzovaný učební materiál můžeme zhodnotit celkem kladně. V knize samozřejmě najdeme dílčí nedostatky, ale i přesto ji můžeme doporučit k výuce češtiny pro cizince.

4.2 ADAMOVIČOVÁ, A., IVANOVÁ, D., HRDLIČKA, M. BASIC CZECH II, 2007

Tento druhý díl z celé řady navazuje na předchozí díl, který obsahuje 6 lekcí. Basic Czech II. se skládá ze 7 lekcí. Učebnice odpovídá referenční úrovni B1 podle SERR. Součástí učebnice jsou tabulky české deklinace, CD s texty a dialogy, slovníček za každou lekcí.

Prvním bodem zkoumání byl **prostor věnování pojednání o mužích a o ženách**. Celým druhým dílem nás provází dvě postavy cizinců, Juan a Hanna. Učebnice je sestavena jako příběh pobytu těchto osob v České republice. Občas se objeví i jiné postavy (Honza, Hanka), ale tyto dvě postavy jsou stěžejními osobami. Autoři věnovali na stránkách učebnice stejný prostor mužům i ženám. Mohli do dějů v učebnici zapojit i více postav, aby ji více zpestřili. I když se v učebnici převážně vyskytují jen Hanna a Juan, tak tento jev zde není rušivým elementem a nijak kvalitu knihy neznehodnocuje.

Dalším bodem zkoumání byl **prostor věnovaný pracujícím a studujícím lidem**. I když v textech vystupují tyto dvě postavy, které jsou studující, tak i pracujícím lidem autoři věnovali určitý prostor. Pracující lidé se v učebnici taktéž vyskytují, i když by se mohlo po prvním prostudování jevit, že studujícím je daný větší prostor. Pracujícím lidem je zde věnován stejný prostor jako studujícím. Autoři neupřednostnili ani jednu skupinu lidí, což je obdivuhodné.

Při analýze učebnice jsme zjistili, že skupiny **mladí lidé vs. starší lidé** nejsou v učebnici stejnoměrně zastoupeny. Na stránkách publikace je více pozornosti věnováno

mladým lidem. Starší lidé jsou zde skoro opomíjeni. Tento jev není jen problémem této učebnice, ale většiny učebnic češtiny pro cizince. Poskytování většího prostoru studentům je nejspíše z toho důvodu, že češtinu z velké části studují mladí cizinci, kteří chtějí v České republice studovat a aby jim byly učebnice bližší. Proto autoři využívají hlavně motivu mladých lidí, ale tento jev nijak neznehodnocuje kvalitu předložené učebnice.

Mezi poslední body zkoumání patřilo **zastoupení Prahy a ostatních měst**. I v této učebnici se především vyskytuje Praha, ale tomuto tématu zde není dáván velký prostor jako v některých jiných publikacích. Prahu doplňují i jiná česká města, např. Brno, Český Krumlov, Ústí nad Labem nebo Beroun. Bohužel v učebnici nenajdeme žádné pojednání o některém z vyjmenovaných měst, tato města vystupují pouze ve cvičeních. (Adamovičová, Ivanovová, Hrdlička, 2007, s. 59 a 69)

Doplňte vhodné předložky.

Nechceš .....víkendy jet .....Brna? – Nevím, ... toho, kdy se vrátíte ..... Brna. Vrátime se .....neděli .....desáté večer. - .....deset hodin už určit budeme doma?

Vyberte správnou odpověď.

Kde žije Hanina teta?

v Praze, v Americe, v Anglii, v Českém Krumlově

...

Odkud přijela Hanina teta?

z Prahy, z Ameriky, z Anglie, z Českého Krumlova

Cvičení, ve kterých jsou námi zmíněná města realizována, jsou kvalitní a důkladně danou problematiku procvičí. Bohužel se v této učebnici nevyskytuje souvislý text ani o Praze, ani o žádných jiných městech.

Hojně se v publikaci vyskytují zahraniční města a jsou zde uvedeny různé zajímavosti. (Adamovičová, Ivanovová, Hrdlička, 2007, s. 132)

Spojte a odpovězte:

Čím je známá Praha?

Rudé.....náměstí....., Kreml .....

Čím je známá Moskva?

visutý.....most.....

Čím je známý Řím?

socha.....svobody

Čím je známý Brusel?

Romeo.....a Julie.....

Čím je známá Paříž?

šikmá.....věž.....

Čím je známý New York?

Evropský .....parlament.....

Čím je známé San Francisco?

Staroměstské.....náměstí....., pivo.....

Čím je známý Londýn?

Koloseum.....

Čím je známá Verona?

Eiffelova.....věž....., Vítězný.....oblouk.....

Čím je známá Pisa?

Buckinghamský.....palác.....

Toto cvičení je pro studenty zajímavé, atraktivní. Do učebnice by bylo jistě vhodné zařadit podobné cvičení, které by se vztahovalo k českému prostředí, k českým městům. Studenti by se dozvěděli mnoho zajímavých informací. Ke konci učebnice je zařazeno obdobné cvičení, které se výhradně soustřeďuje na Prahu a opět na světová města. (Adamovičová, Ivanovová, Hrdlička, 2007, s. 208)

Dejte do superlativu:

Karlova univerzita je jednou z (stará) .....v Evropě.

Je taky jednou z (dobrá).....?

Karlův most je jedním z (starý a hezký) .....mostů na světě.

New York je jedním z (velký) .....měst na světě.

(velké).....město je Tokio.

Indie je jednou z (velký).....zemí na světě.

(velké).....země jsou Rusko a Čína.

Takto sestavená cvičení jsou velice přínosná, ale bohužel se výhradně soustřeďují na světová místa. Studenti by v učebnici určitě uvítali takto sestavená cvičení vztahující se k českému prostředí.

Dále jsme zkoumali **zastoupení Čech a Moravy nebo Slezska a zastoupení města a venkova**. V textech ani ve cvičeních se téma Moravy nevyskytuje. V několika málo cvičeních je zmínka o Brně, jakožto zástupci Jihomoravského kraje. Moravě větší prostor dán není, což je škoda, jelikož by studentům měla být prezentována celá Česká republika, takže i prostředí Moravy. Stejný problém je u zastoupení města a venkova. Venkov se v učebnici nevyskytuje. Celý prostor je věnovaný prostředí města. Venkov není ve většině knih prezentován, v celé řadě učebnic je děj textů situován pouze do městského prostředí.

Oceňujeme, že autoři poskytli stejný prostor mužům a ženám, studujícím a pracujícím. Ne ve všech učebnicích je tato problematika promyšlená, většinou jeden jev převažuje. Musíme konstatovat, že prostor věnovaný ostatním zkoumaným jevům už není rovnoměrný, protože vždy jeden jev je preferovanější. Bohužel tematika města převažuje nad tematikou venkova, tematika Čech převažuje nad Moravou. Morava i venkov jsou velice zajímavé destinace, autoři by jim měli věnovat dostatečný prostor. Studentům se prostřednictvím těchto destinací přiblíží život české populace a české kultury či folklóru. I když v učebnici převažuje Praha nad ostatními českými a moravskými městy, tak tento jev v učebnici nepůsobí nijak rušivě. Praha je většinou doplněna jinými, většinou zahraničními, městy. V učebnicích, kde převažuje téma Prahy, se můžeme setkat s tím,

že tato skutečnost působí celkem rušivě a neplní funkci, jakou má. V učebnici Basic Czech II. tomu tak naštěstí není.

Učebnice je svým zpracováním kvalitní, propracovaná. Po důkladném prostudování se nám tyto přívlastky potvrdily. I přes všechna vytčená negativa lze publikaci doporučit ke studiu češtiny pro cizince. Učebnice se řadí mezi nejvhodnější učební materiál.

4.3 FROULÍKOVÁ, L. ADAM A EVA V ČESKÉM RÁJI, 2008

V předmluvě se uvádí, že je tato učebnice rozdělena do 15 lekcí. Každá lekce obsahuje texty, gramatiku se slovní zásobou, cvičení, autentický český literární text, text zaměřený na české reálie a slovníček s anglickým, německým, francouzským a ruským překladem.

V textové části student prožívá spolu s ústřední dvojicí mladých lidí běžné životní situace. Texty na sebe navazují, jsou doplněné velkým množstvím obrazového materiálu (fotografiemi).

Jak je zřejmé z názvu knihy, ústředními postavami je dvojice mladých lidí, Adam a Eva. Po prostudování celého učebního materiálu, můžeme říct, že prostor věnovaný **zastoupení mužů a žen** je rovnoměrný. V textech se téměř nevyskytují jiné postavy a jiná jména. V učebnici se vyskytuje mnoho dialogů, ale jen mezi Adamem a Evou. S touto skutečností souvisí i další zkoumaný jev, a to **prostor věnovaný mladým a starším lidem**. Na stránkách tohoto učebního materiálu je prostor věnovaný převážně mladým lidem. Starší jsou zde prezentováni velmi okrajově, např. jako členové rodiny. (Froulíková, 2008, s. 99)

Doplňte tvary genitivu singuláru

To se stalo u (můj bratr)

(náš dědeček)

(naše babička)

(jejich profesorka)

To se stalo u mého bratra.

Pouze v lekci věnující se rodině se můžeme setkat se staršími lidmi. V ostatních lekcích vystupují pouze mladí lidé.

Problém věnování se pouze mladým lidem nemá jen tato učebnice, ve většině ostatních učebnic češtiny pro cizince se taktéž setkáváme jen s mladými lidmi a starší lidé jsou opomíjeni. Další problém můžeme spatřit v minimálním využití jiných postav.

V textech neustále vystupují tytéž postavy. Nejspíše tento krok byl záměrem autorky tohoto učebního materiálu, jelikož chtěla postihnout běžné životní situace (návštěva kadeřníka, návštěva divadla, výlety) každého člověka a využila k tomu právě tyto dvě postavy. Textům by nijak neublížilo, ba naopak, textům by pomohlo, kdyby do děje zapojila i jiné postavy. Z názvu učebnice plyne, že průvodci budou právě Adam a Eva, ale i v jiných učebnicích se nacházejí hlavní průvodci, které doplňují další postavy.

Eva je novinářkou a Adam v Praze studuje. (Froulíková, 2008, s. 11) Prostor, který je **věnovaný pracujícím a studujícím lidem**, je rovnoměrně zastoupený.

Doplňte a, ale:

Adam je student, ... Eva není studentka. Eva je novinářka, pracuje pro časopis Naše století. Adam studuje v Nancy ... Eva pracuje v Praze. Eva je Češka, ... Adam není Čech. Adam je Francouz, ... studuje češtinu na univerzitě.

Oceňujeme, že autorka nedala přednost ani pracujícím lidem, ani studujícím, ale věnovala jim na stránkách učebnice stejný prostor.

Dalším bodem zkoumání byl **prostor věnovaný Praze a jiným českým městům a poté městskému prostředí a venkovskému prostředí**. Velký prostor je věnován cestování a informacím o českém prostředí. Nevyskytují se zde zahraniční města jako v ostatních učebnicích, kde je občas dán větší prostor zahraničním městům než městům českým. V této učebnici je tomu naopak. Pojednání o městech doplňují fotografie. Více než Praze je věnována pozornost ostatním českým městům. Tradičně se jedna lekce soustředí jen na Prahu (viz příloha 4), ale v ostatních lekcích se Praha příliš nevyskytuje.

Kromě Prahy se na stránkách učebnice vyskytují česká i moravská města, např. Brno, Turnov (viz příloha 5), Lednice, Vrchlabí, Kroměříž. (Froulíková, 2008, s. 59)

Kroměříž je historické město. V Kroměříži je renesanční zámek a Podzámecká zahrada a také barokní Květná zahrada. Uherské Hradiště a jeho okolí – to jsou vinice, gotický hrad Buchlov, barokní zámek Buchlovice a poutní místo Velehrad.

Text je doplněn autentickými fotografiemi těchto míst. Studenti si pomocí fotografií mohou místa, o nichž se píše, lépe představit. Oceňujeme snahu autorky přiblížit studentům i jiná česká města. Tento krok je v této učebnici jedinečným, jelikož v ostatních učebnicích toto bohužel z velké části nenajdeme.

Autorka dává prostor i českému venkovu, sice v učebnici převažují města, ale venkovu je zde dáván o trochu větší prostor, než v jiných učebnicích. Český venkov je prezentován již v úvodních lekcích. (Froulíková, 2008, s. 24)

Adam jede do Prahy a pozoruje českou krajinu. Vidí řeku, les, rybník, louku a vidí také vesnici. Vesnice je malá: je tam historická radnice a barokní kostel. Potom vidí hezké město.

V závěru učebnice je další text věnovaný českému venkovskému prostředí. (Froulíková, 2008, s. 125)

Pláně

Říká se právem o Šumavě, že je smutná, tichá a zadumaná. Tato zadumanost a melancholie jako by měla svůj domov na Pláních. (...) Déšť a mlha jsou tu doma, slunné dny se dají ročně spočítat jen na desítky. V zimě se rašeliniště pokryje dvou-, mnohdy i třímetrovou vrstvou sněhu.

Učebnic, ve kterých se nachází i český venkov, je málo, tato je výjimkou. Tímto se učebnice ozvláštňuje a stává se z hlediska prostoru věnovanému českému venkovu ojedinělou. Prostředí města zde převládá, ale v porovnání s jinými učebnicemi je zde venkov hojně zastoupen.

Posledním bodem zkoumání byl **poměr věnovaný Čechám a Moravě nebo Slezsku**. Čechy jsou zde zastoupeny městy Turnovem, Prahou, prostředím Šumavy. Morava je zastoupena městy Brnem, Kroměříží, Zlínem, Lednicí. Prostor věnovaný Moravě není větší než prostor věnovaný Čechám. Autorka se snažila dát těmto dvěma skutečnostem stejný prostor a záměr se povedl. Moravské prostředí krásně vystihuje text věnovaný Zlínskému kraji. (Froulíková, 2008, s. 56)

Zlínský kraj

Zlínský kraj leží na jihovýchodní Moravě. Krajské město je Zlín. Ve Zlíně Tomáš Baťa vyráběl obuv pro celý svět. Město má zajímavý urbanistický vzhled a moderní architekturu ve funkcionalistickém stylu. Ve Zlíně je Obuvnické muzeum.

....

Zlínský kraj má krásnou přírodu. V západní části leží pohoří Chřiby, ve východní části pohoří Javorníky a Beskydy. V kraji teče velká řeka Morava. Lidová kultura a folklor mají silnou tradici na Valašsku, na Slovácku a na Hané.

Oceňujeme text, který se věnuje Zlínskému kraji, jelikož Morava je v ostatních učebnicích spíše zanedbávána, anebo je zastoupena pouze městy Brnem a Ostravou.

Z pohledu prostoru věnovanému našim zkoumaným jevům je Adam a Eva v Českém ráji zdařilým učebním materiálem. Fotografie vyskytující se na stránkách učebnice jí dodávají na atraktivnosti a zpestřují obsah.

Po důkladném prostudování je možno spatřit, že autorka dala stejný prostor mužům i ženám, jelikož se v učebnici výhradně vyskytují pouze dvě hlavní postavy, kterými jsou Adam a Eva. Do učebnice by mohlo být zahrnuto více osob, jelikož tyto dvě postavy

se po několika lekcích stávají nezajímavé a stereotypní. Poměr zastoupení pracujících lidí a studujících lidí je také rovnoměrný, protože postava Evy je pracující a postava Adama je studující. Autorka téma postav důkladněji nepropracovala, mohl to být i její záměr, obsadit pouze tyto dvě postavy. Můžeme zde hledat symboliku prvního muže a první ženy na světě. Autorka jimi nejspíš symbolizuje první průvodce v začátcích studia češtiny. S tímto i souvisí další studovaný jev, a to zastoupení mladých a starších lidí. Mladým lidem je zde dán velký prostor a starší lidé jsou zde bohužel opomíjeni. Nejvíce oceňujeme prostor věnovaný pojednání o Čechách, Moravě, venkovu. Českému venkovu zde sice není dán velký prostor, ale je ho tu více než v ostatních učebnicích. Nacházejí se zde popisy krajiny, vesnic, které doprovázejí autentické fotografie, které zážitek umocňují. Morava se na stránkách knihy též hojně vyskytuje. Je zde zastoupená mnoha svými městy, najdeme zde pojednání i o Zlínském kraji. Tolik prostoru o Moravě nebo o českém venkově v jiných učebnicích nenajdeme, tímto se učebnice *Adam a Eva v Českém ráji* stává jedinečnou. Z pohledu zkoumání námi předem vytčených jevů a přes všechny výtky a negativa je učebnice vhodná pro studium češtiny pro cizince.

4.4 HOLÁ, L. NEW CZECH STEP BY STEP, 2008

V úvodu učebnice *New Czech step by step* se dočteme, že tato kniha zaručuje studentům dosažení referenční úrovně B1 podle SERR, ale v učebnici *Česky krok za krokem 2* je uvedeno, že *New Czech step by step* odpovídá úrovním A1 – A2. Publikace je rozdělena do 20 kapitol. Najdeme zde i gramatické tabulky, klíč ke cvičením. Součástí učebnice jsou i doplňkové materiály (cvičebnice, CD). Celou učebnicí nás provázejí dvě hlavní postavy, Eva a Petr, které vždy menším dialogem či monologem uvádějí danou lekci.

V učebnici se vyskytuje minimum textů, přednost je dána spíše dialogům a kratším výpovědím. Pro některé uživatele se tento způsob může jevit jako nevhodný, ale učebnici to naopak dodává na její specifčnosti.

V učebnici jsme se nejprve zaměřili na zkoumání **poměru zastoupení mužů a žen**. Po prostudování celého učebního materiálu můžeme říci, že je v učebnici dán větší prostor ženám než mužům. Autorka se snažila, aby zde byla obě pohlaví stejně zastoupena, protože ženy zde nemají velkou převahu, ale jen minimální. Oceňujeme, že autorka v úvodní lekci zařadila přechýlená slova. (Holá, 2008, s. 23)

Rozumíte? Řekněte, kdo jste.

Angličan	Angličanka
Němec	Němka
doktor	doktorka
manažer	manažerka
partner	partnerka
profesor	profesorka
ředitel	ředitelka
učitel	učitelka

Takto zařazená přechýlená slova můžeme najít i v některých dalších učebnicích, ale ne ve všech. Pro studenty češtiny by se tento problém měl zařazovat, jelikož v mateřských jazycích mohou mít pro obě pohlaví jen jedno pojmenování (např. v angličtině *teacher*).

Dalším bodem zkoumání byl **poměr zastoupení studentů a pracujících**. Po prostudování učebnice je zřejmé, že těmto dvěma jevům je v učebnici věnován stejně velký prostor. Po úvodních čtyřech lekcích sice převažují pracující lidé, ale v dalších lekcích už se tento rozdíl stírá. Toto tvrzení si můžeme demonstrovat na textu o rodině, který se nachází ve druhé lekci. (Holá, 2008, s. 29)

Jmenuju se Eva Hanušová. Jsem studentka a taky učitelka – studuju angličtinu a učím češtinu. Můj tatínek se jmenuje Josef Hanuš. Je doktor. Je vysoký a trochu tlustý. Moje maminka se jmenuje Milada. Je taky učitelka jako já. Je hezká a veselá, ale teď je trochu nemocná. Moje starší sestra se jmenuje Alena. Je taky doktorka jako tatínek. Alena je hezká, chytrá, ale někdy je trochu nervózní. Její manžel se jmenuje Viktor Beneš. Je manažer. Je moc sympatický.

V textu je vidět, že lidem, kteří pracují, je ze začátku učebnice poskytován větší prostor. V ostatních učebnicích je dán větší důraz na studující. Tímto se kniha stává zajímavější a pestřejší.

Prostor věnovaný **zastoupení mladých a starších lidí** není stejně velký. V učebnici převažují mladí lidé, i když je zpočátku prostor věnovaný spíše pracujícím lidem, z velké většiny jsou to mladí pracující lidé. Starší lidé jsou zde prezentováni pouze okrajově, např. jako členové rodiny.

Nejméně zajímavé bylo zkoumání **zastoupení Prahy a ostatních českých a moravských měst**. V učebnici je věnován prostor zmínkám o Praze, i když zde není žádný souvislý text o Praze, o pražských památkách jako v ostatních učebnicích. Praha zde není tak hojně prezentovaná jako v ostatních učebnicích. Největší prostor je Praze poskytován ve cvičení věnovanému inzerátům. (Holá, 2008, s. 75 - 76)

Prodám velký 5+1 v Praze v centru s velkou kuchyní a balkonem.

Mladí manželé (doktor a učitelka) hledají levný byr 1+1 až 2+1 v Praze 5 nebo 6.

Student 22/184, sportovec, nekuřák a abstinent, hledá sympatickou a štíhlou partnerku v Praze.

V učebnici můžeme zpozorovat snahu autorky nevyužívat tolik tématu Prahy, jako se k tomuto kroku uchylují ostatní autoři. V tomto cvičení je Praze dán největší prostor, ale nijak to nepůsobí rušivě či nezajímavě, jako se to může zdát v ostatních učebnicích.

Jiná česká a moravská města zde moc prezentována nejsou, ale jsou zde zmínky o státech světa, jako je Francie, Norsko, Rumunsko, Itálie, Francie, Ukrajina. (Holá, 2008, s. 108)

Doplňte prepozice.

Odkud jsi? – Jsem z .....Itálie.

Je tady moje kamarádka ..... Ukrajiny.

Včera večer jsem přijel ..... Francie.

Oceňujeme zastoupení státu Ukrajina, jelikož tento stát není v jiné učebnici zmiňován. V České republice se hojně setkáváme s obyvateli Ukrajiny, tak je určitě vhodné tento stát zařadit i do učebnice češtiny.

Spíše než českým městům je v učebnici dáván prostor zahraničním městům a státům. (Holá, 2008, s. 111)

V létě chceme s Tomem cestovat. V červenci pojedeme na Moravu. Tom tam má starou tetu a její rodinu. Z Moravy pojedeme na Slovensko. Budeme tam bydlet v malém penzionu blízko města Popradu. Pak chceme jet na týden k moři do Itálie. Budeme tam bydlet u mé kolegyně z naší ekologické firmy. Je Italka a má krásný byt u moře. A v srpnu asi pojedeme do Afriky – do Egypta nebo do Maroka. Ale to ještě musíme plánovat, kupovat letenky a rezervovat ubytování.

V krátkém dopise se setkáváme jak s českým prostředím, tak i se zahraničním prostředím. Tento text je pro studenty přitažlivý a zajímavý. Podobný text, spíše dialog, se vyskytuje o několik lekcí později. (Holá, 2008, s. 160)

Můj manžel umřel před pěti lety a já teď žiju u syna. Pracovala jsem jako sekretářka, ale celý život jsem cvičila jógu a četla knihy o indické filozofii. Chtěla bych jet do Indie a do Nepálu. Můj syn říká, že je to nesmysl, že je to moc nebezpečné a že jsem na to moc stará (je mi 65 let).

Oba texty jsou velice zajímavé, nové, svěží, jsou v nich zmíněná zajímavá města a místa. V učebnici by mohlo být podobných textů více, dodalo by to na její zajímavosti a pestrosti.

S problematikou poměru zastoupení města Prahy a ostatních českých a moravských měst souvisí i další zkoumaný jev, a to **prostor zabývající se Čechami a Moravou nebo Slezskem**. Jak už jsme zmínili, v textech a cvičeních převažuje Praha, tak je více věnována pozornost Čechům než Moravě. O Moravě je zmínka v textu o cestování (viz výše) a poté je větší prostor věnovaný v krátkém monologu o dovolené. (Holá, 2008, s. 90)

Oldřich říká: Já jsem konzervativní člověk a strašně nerad cestuju. V červenci pojedu na dovolenou jako každý rok na chatu na Moravu. Budu tam pracovat na zahradě, koupat se a chytat ryby. Manželka pro mě bude vařit jahodové knedlíky. To bude ta nejlepší dovolená, jakou znám.

Poté se prostředí Moravy objevuje jen v několika málo cvičeních ve formách jedné či dvou vět, jinak je Morava opomíjená. Více než českému či moravskému prostředí jsou řádky v knize věnované zahraničnímu prostředí.

Posledním bodem našeho zkoumání v tomto učebním materiálu byl **prostor věnovaný městu a venkovu**. Venkov jako ve většině učebnic je zde opomíjen. Prostor je mu věnovaný v několika málo článcích. (Holá, 2008, s. 159, 90)

Byl krásný den, neděle ráno. Američanka Margot byla poprvé v České republice. Jela vlakem na návštěvu do malé vesnice u Prahy, kde bydlel její kamarád Filip. Margot ho znala z USA, kde studoval.

Ivan říká: Doufám, že tenhle rok budu mít krásnou dovolenou. Mám rád přírodu, a proto pojedu na hory do Rumunska, daleko od civilizace. Budu spát v lese, lézt na skály a fotografovat hory, zvířata, květiny a stromy. Budu tři týdny sám – jenom já a hory. To bude pohoda.

Tyto dva články se nejvíce zabývají venkovem. Téma českého venkova je i zde nevyužité. Děje textů jsou spíše zasazeny do prostředí měst. Nejsou zde ani tradiční venkovské zvyky a obyčeje, což je škoda, protože studentům by určitě přiblížily život Čechů a prostředí české přírody.

Učebnice *New Czech step by step* se svým zpracováním stává v několika bodech výjimečnou. Oceňujeme snahu minimálně využívat tématu Prahy a pražského prostředí. Téma Prahy se v učebnici tolik nevyskytuje, jako je tomu v některých jiných učebních materiálech. Autorka se snažila o rozmanitost prostředí, jsou zde prezentovány zahraniční města a místa, děje se nesoustředují jen do pražského prostředí. Autorka mohla více využít

moravského a venkovského prostředí, protože se občas až nadmíru soustřeďuje na zahraniční prostředí. Co se týká prostoru věnovaného mužům a ženám, převažují ženy, oproti jiným učebnicím, kde buď převažují muži, nebo je toto zastoupení vyvážené, v této učebnici je to naopak. Tímto se učební materiál stává z jistého pohledu neobyčejným. Prostor věnovaný pracujícím a studujícím je rovnoměrný, oproti poměru zastoupení mladých a starších lidí. Bohužel v učebnici vystupují z velké většiny mladí lidé. Jistě by bylo vhodné zařadit i postavy, které by byly staršího věku, tímto by se texty oživily a byly by pro studenty určitě zajímavější. Celou učebnicí prostupují dvě mladé hlavní postavy Eva a Petr. Postavy by mohly být staršího věku, autorka možná měla obavy, že by to textům ublížilo, ale domníváme se, že by tomu bylo naopak, jistě by to texty ozvláštnilo.

Do učebnice by mohlo zařazeno více obsáhlejších textů, protože se zde vyskytují pouze kratší úryvky.

I přes všechny výtky se tato učebnice řadí mezi kvalitnější učební materiál, který se na českém trhu objevil.

4.5 HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. ČESKY KROK ZA KROKEM 2, 2009

V úvodu se uvádí, že výstupní referenční úroveň je B1 podle SERR. Dále je zde tabulka popisující všechny referenční úrovně a vše, co by měl student po dokončení učebnice ovládat.

Učebnice je velice obsáhlá. Obsahuje spoustu učebního materiálu, text je doplněn barevnými fotografiemi. Učebnice obsahuje 20 lekcí a na konci každé lekce je uvedeno, co se student v dané lekci naučil.

Prvním bodem zkoumání bylo **zastoupení mužů a žen**. Oproti učebnici *New Czech step by step* je v této učebnici daný větší prostor mužům. V *New Czech step by step* tomu bylo naopak. Muži zde mají oproti ženám velký prostor. V textech většinou vystupují dva muži a jedna žena nebo jen pouze muži. (Holá, Bořilová, 2009, s. 124)

Jiří Novotný je učitel na gymnáziu. Má rád klasickou hudbu, jazz a divadlo, ale nikdy nechodí na operu. Taký nerad tancuje. Je to knihomol, miluje hlavně francouzské a ruské klasiky.

Jarmila Malá je studentka dějin umění. Líbí se jí hlavně moderní obrazy a fotografie. Ve volném čase sama ráda maluje. Taký ráda tancuje a zpívá. Někdy si zajde s kamarády na diskotéku.

Pavel Synek je technik. Celý život je velký fanoušek do filmu. Zná výborně klasickou českou i světovou kinematografii. Ve volném čase píše filmové kritiky, které publikuje na svém blogu na internetu.

Z ukázky je patrné, že je větší prostor věnován mužům a pracujícím lidem. Mužům i ženám by měl být věnován stejně velký prostor a neměl by být nikdo upřednostněn. Oceňujeme zařazení lekce „Muži versus ženy“, kde autorky uvádějí rozdíl mezi ženami a muži, rozvržení sociálních rolí, postavení mužů a žen ve společnosti nebo různé zajímavosti dotýkajících se žen.

Poměr zastoupení skupiny pracujících a studujících taktéž není stejný. V učebnici vystupuje více pracujících lidí. Autorka v předchozí učebnici věnovala studujícím i pracujícím stejně velký prostor, bohužel tento fakt už zde nezachovala. Tento problém si můžeme demonstrovat na předchozí ukázce, kde se vyskytuje jedna studující a dva pracující.

Dále jsme zkoumali **zastoupení mladých a starších lidí**. V této učebnici autorka dala větší prostor starším lidem. Mladým a starším lidem je zde věnován stejně velký prostor. Ze stránek učebnice je zřejmé, že autorka chtěla věnovat prostor i starším lidem. Ve většině učebnic převažují mladí lidé, tento fakt se nám potvrdil i v předchozím titulu. Oceňujeme, že autorka starším lidem věnovala i několik článků (viz příloha 6).

Další zkoumání bylo zaměřeno na **prostor věnovaný Praze a ostatním městům**. Autorky v učebnici nevěnovaly Praze velký prostor, spíše se zaměřily na ostatní města. V učebnici najdeme města jako je Jihlava, Třeboň, Teplice, Beroun, Písek nebo Plzeň. (Holá, Bořilová, 2009, s. 55)

Roman Pešek byl na pohovoru ve firmě Lexon s. r. o. Přečtěte si, co říkal. Mluvil tak, jak je při pohovoru vhodné?

Čau, já jsem Roman Pešek. V sobotu 17. dubna mi bude čtyřicet let. Jsem ženatej, mám kluka a holku a psa Bafika. Bydlím v Plzni, kousek od centra, v Nádražní ulici 55. Děla jsem obchodní akademii v Plzni, no a pak v roce 1998 jsem šel do Prahy na Vysokou školu ekonomickou. Když jsem dodělal školu, nastoupil jsem v roce 2002 jako ekonomickéj konzultant do firmy Konzultpres.

Na ukázce si můžeme demonstrovat i naše předchozí tvrzení, že se v učebnici vyskytují převážně pracující muži ve středním věku.

Nacházejí se zde články o Mariánských Lázních nebo Českých Budějovicích (viz příloha 7). Praze autorky věnovaly dostatek místa, ale doplnily ji i jinými českými městy.

V předchozí učebnici měla Praha větší prostor, ale zde se autorky více věnovaly ostatním českým městům.

Ve velké části článků není uvedeno, kde se děje odehrávají.

Venkov se v učebnici nevyskytuje, všechny texty jsou buď zasazeny do městského prostředí, nebo místo děje není blíže určené. Venkov by měl být do učebnice zasazen, jelikož je součástí českého života a pro studenty je toto téma jistě zajímavé, mohou se dozvědět, jak se žije na venkově a o venkovu všeobecně.

Morava se v učebnici spíše nevyskytuje. Mezi zástupce Moravy patří Brno, Ostrava. Do učebnice není zařazen článek o některém moravském městě. Morava je spíše prezentovaná v několika málo větách v různých cvičeních.

Z našeho pohledu učebnice není zdařilou učební pomůckou. Jediné, co oceňujeme, je velký prostor věnovaný pojednání o starších lidech, jelikož tento jev se v ostatních učebnicích spíše nevyskytuje, ve většině učebnic jsou preferováni mladí lidé. Zde se autorky neobávaly věnovat větší prostor starším lidem. Bohužel autorky věnovaly větší prostor mužům než ženám, což je do jisté míry rušivým elementem, jelikož jsou v textech neustále hlavními postavami muži. Dalším bodem zkoumání bylo zastoupení pracujících a studujících. Na stránkách učebnice se více vyskytují pracující lidé. Zkoumání zastoupení města a venkova, Prahy a jiných měst, Moravy a Čech je do jisté míry zkresleno, jelikož autorky u části textů neuvádějí, kde se děje odehrávají. Ze zbylé části jsme zjistili, že je preferováno město před venkovem, Čechy před Moravou. Venkov i Morava by se v učebnici měly vyskytovat, jelikož obě destinace jsou součástí České republiky a studentům by měly být zprostředkovány. Praha má v učebnici své místo, ale je doplněna i jinými českými městy. Oceňujeme, že autorky do učebnice zařadily texty o Mariánských Lázních, o Českých Budějovicích. Ve většině učebnic najdeme články hlavně o Praze, ale zde se článek o Praze nevyskytuje. Z našeho pohledu jsou některé články pro výuku češtiny pro cizince vhodné, jiné nikoli. Učebnice by měla být jistě doplněna i jinými texty, ale to už záleží na lektorovi.

4.6 ADAMOVIČOVÁ, A., HRDLIČKA, M. BASIC CZECH III, 2010

Basic Czech III. je pokračováním učebnic *Basic Czech I.* a *Basic Czech II.* Učebnice se skládá z 6 lekcí a je vhodná i pro samostudium. Každá lekce obsahuje

slovníček a v příloze je klíč ke všem cvičením. Tato učebnice odpovídá referenční úrovni B1 - B2 podle SERR.

Učebnice pro prvním prostudování působí odborně, prakticky, cvičení a texty vycházejí z autentických situací a pro studenty jsou přínosné. Učebnice je zpracována podobně jako předchozí díl. V učebnici se objevuje více textů než v druhém díle.

Autoři poskytli stejný prostor jak **mužům, tak i ženám**. V textech se opět objevují jen dvě hlavní postavy, Hanna a Juan. Občas jsou tyto postavy doplněny dalšími dvěma postavami, a to Honzou a Hankou. V některých ostatních učebnicích, když se objevují jen dvě postavy, je tento způsob zpracování rušivým elementem. V této učebnici tomu tak není. Texty působí zajímavě, atraktivně. Juan a Hanna se vzájemně doplňují. Texty jsou sestaveny jako jejich příběh, slaví spolu Vánoce, řeší různé problémy, mají svatbu. Pro studenty jsou příjemnými průvodci celou učebnicí, totéž platí i pro druhý pár, Honzu a Hanku.

Pokud se podíváme na problém **poměru zastoupení pracujících a studujících**, můžeme konstatovat, že obě skupiny lidí jsou v textech stejnoměrně zastoupené. I když na první pohled, by se mohlo zdát, že jedna skupina převažuje nad druhou, ale po důkladném prostudování, je oběma skupinám poskytován stejný prostor.

Ale není tomu tak u **zastoupení mladých lidí a starších lidí**. Mladým lidem je věnován téměř celý prostor, starší lidé v učebnici nejsou prezentováni. Stejný problém je i ve druhém díle *Basic Czech*, ale i v drtivé většině ostatních učebnic češtiny pro cizince. Studentům jsou jistě bližší jejich vrstevníci, ale bylo by jistě zajímavé, kdyby byl v učebnici dán větší prostor starším lidem, možná by studenty více oslovili. Pokud by tomu tak nebylo, bylo by to jisté zpestření a texty by se staly originálnějšími a zajímavějšími.

Dalším bodem analýzy byl **poměr zastoupení městského a venkovského prostředí**. Autoři texty zasadili do městského prostředí, prostředí venkova se učebnicí téměř nevyskytuje. Stejná situace byla i v *Basic Czech II*. Téma venkova je velice rozmanité a zajímavé a měl by mu být v učebnici věnován určitý prostor. Výjimku tvoří cvičení, které pojednává o výletu, ale není psáno, zda do přírody či na okraj města. Z kontextu lze usoudit, že se spíše jedná o výlet do přírody, možná na venkov. (Adamovičová, Hrdlička, 2010, s. 106)

Doplňte do vět vhodné prefixy podle kontextu:

Výlet

Včera jsme jeli na výlet. ....jeli jsme brzo ráno, protože jsme chtěli co nejvíc vidět. Napřed jsme ....jeli k nějakému velkému rybníku, tam jsme zastavili a ....stoupili jsme z auta. Chvilí jsme se ....cházeli kolem rybníka a pak jsme jeli dál. Nejeli jsme dlouho a byli jsme bohužel svědky dopravní nehody: přes silnici ....běhlo nějaké zvíře, řidič nezvládl situaci, lekl se a ....jel ze silnice dolů do příkopu.

...

V dálce byl nějaký les, rozhodli jsme se, že se ....jdeme ještě po lese. Když jsme ....šli k lesu, napadlo nás, že by tam ještě mohly růst houby.

...

Všichni jsme se zase ....šli na druhém konci lesa. ....cházeli jsme se dál a když jsme ....cházeli přes nějaký potok, Honza málem do potoka ....padl.

Příběh je napínavý, odehrává se v zajímavém prostředí. Studenty dokáže upoutat, vtáhnout do děje. Podobných textů by mohlo být v učebnici více.

Neméně zajímavým bylo zkoumání **zastoupení Čech a Moravy či Slezska**. Morava se v učebnici taktéž téměř nevyskytuje, pouze jen v krátkých pojednáních. (Adamovičová, Hrdlička, 2010, s. 230)

Diskuze:

J.M., Ostrava

Čtvrtek 11. Června 2009, 11:44:08 / Souhlasím/ Nesouhlasím/ 0

Penězi s radostí „točí“ jen lidé, kteří jich nabyli bez vlastního přičinění, anebo zločinem. Ti, kteří si jen vydělávají v potu tváře za minimální mzdu, ti si umí peněz vážit.

V diskuzi vystupují i lidé z Brna, Frýdku-Místku nebo Fryčovic. Téma Moravy se vyskytuje jen v těchto řádcích, jinak jí není dán větší prostor.

Posledním zkoumaným jevem byl prosto **věnovaný Praze a jiným městům**. Největší prostor je poskytován zmínkám o Praze, oproti jiným českým městům. Praha zde není tolik zastoupená jako v ostatních učebnicích. Určitě na každé stránce Prahu nenajdeme, což oceňujeme, protože v ostatních učebnicích se většinou Praha nachází takřka ve všech cvičeních i textech. V učebnici se nevyskytuje žádný souvislý text věnovaný současné Praze, ale je zde pověst o založení Prahy (viz příloha 8). Mezi další města, která jsou v učebnici zastoupena, patří Karlovy Vary, Plzeň, Hradec Králové, Liberec. Z těchto měst se autoři nejvíce věnovali Karlovým Varům, je zde text o Mezinárodním filmovém festivalu (viz příloha 9).

Tato učebnice je první, která pojednává o Mezinárodním filmovém festivalu v Karlových Varech. Festival je celosvětově známý a měl by být v učebnicích zařazen a určitě i text o Karlových Varech jako hlavním dějištěm festivalu.

Velmi přínosný je seznam krajů, na které se Česká republika rozděluje a seznam památek, které jsou zapsány v seznamu UNESCO.

Učebnice je velice zdařilým pomocníkem při studiu češtiny pro cizince. I když autoři v publikaci nevěnovali pozornost venkovu, Moravě a starším lidem, tato skutečnost kvalitu knihy nijak neznehodnocuje. Oceňujeme stejný prostor věnovaný mužům i ženám, studujícím i pracujícím. Praze je věnován větší prostor než ostatním městům, ale pouze v několika větách v různých cvičeních, ale nevyskytuje se v každém cvičení, každém textu, jako v jiných učebnicích. *Basic Czech III.* je kvalitní a hodnotnou učebnicí, která jistě studenty zaujme.

4.7 HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. ČEŠTINA EXPRES I, 2010; HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. ČEŠTINA EXPRES II, 2011

Učebnice *Čeština expres* je určena začátečníkům, výstupní referenční úroveň je A1 podle SERR. Tato učebnice je zvláštní v tom, že kurz je rozdělen do dvou samostatných učebnic. První díl vyšel v roce 2010 a druhý díl až v roce 2011. Učebnice je soustředěna na zvládnutí řečových dovedností. Dále obsahuje slovník, pracovní sešit, různé přehledy gramatiky. Text je doplněn barevnými fotografiemi a ilustracemi.

Aby analýza byla komplexní a měla větší vypovídací hodnotu, zkoumali jsme oba díly této učebnice. Námi zjištěné skutečnosti nebudeme uvádět za každý díl zvlášť, ale celoplošně, protože se jedná o jednu učebnici rozdělenou do dvou dílů.

Po prostudování jsme zjistili, že **poměr věnovaný pojednání o mužích a ženách** se neliší. Oběma pohlavím je dán stejně velký prostor. Muži i ženy se zde navzájem doplňují.

Překvapením bylo, že autorky daly větší přednost **pracujícím lidem před studujícími**. V dosud analyzovaných učebnicích tomu bylo naopak. Oceňujeme, že autorky použily více cvičení a textů, v nichž vystupují pracující lidé. Učebnici tento krok naopak prospěl. Z tohoto hlediska je zajímavější než ostatní učebnice. Studující lidé jsou v učebnici taktéž hojně zastoupeni.

V **poměru zastoupení mladých a starších lidí** je v učebnici dán větší prostor mladým lidem, ale i starší lidé mají na stránkách učebnice své místo. Autorky na starší lidi úplně nezanevřely. (Holá, Bořilová, 2010, s. 30)

Ema Havlíková pracuje jako au-pair v Anglii. Její přítel se jmenuje John. Ema a John se spolu dívají na fotografie. O jaké fotografii Ema mluví?

- A. *To je můj tatínek. Jmenuje se Adam. Je mu 50 let. Je ekonom. Pracuje ve firmě Promoton.*
- B. *To je moje maminka. Jmenuje se Zdena. Je jí 48 let. Je učitelka. Učí ve škole.*
- C. *Tady je můj starší bratr. Jmenuje se David. Je mu 22 let. David studuje matematiku na univerzitě.*

Na tomto příkladu je zřejmé, že učebnice poskytuje velký prostor pracujícím lidem.

Oceňujeme, že autorky daly větší prostor starším osobám, pro studenty tento fakt znamená jisté zpestření učebnice.

Pokud se podíváme na další analyzovaný jev, což je **poměr zastoupení Prahy a ostatních měst**, zjistíme, že je v učebnici opět dán větší prostor našemu hlavnímu městu před ostatními městy. Objevují se zde příběhy odehrávající se v Praze, Praha je zastoupena i ve cvičeních, najdeme zde schéma pražského metra. V učebnici je dán samozřejmě i prostor jiným městům, ale už ne tak velký jako Praze. Města se spíše vyskytují pouze ve cvičeních, sporadicky v textech. Většina textů i cvičení je zpracována bez bližšího určení místa.

Morava se v učebnici vyskytuje pouze okrajově, většinou ve formě jedné věty ve cvičení. Zástupci Moravy jsou Brno a Ostrava. Brnu je dán větší prostor v životopise. (Holá, Bořilová, 2010, s. 56)

Osobní údaje:

Eliška Kostková

Adresa: Milady Horákové 14, 602 00 Brno

...

Vzdělání:

1997 – 2001

Gymnázium Slovanské náměstí, Brno

2001 – 2006

Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity Brno

Zaměstnání:

2006 – nyní

učitelka němčiny, Jazyková škola Orbis, Brno

Moravou by se v učebnici měla více zabývat, veškerý děj se pouze odehrává v Čechách. Morava je součástí České republiky a měla by být v učebnici stejnoměrně zastoupena jako Čechy.

Posledním zkoumaným jevem bylo **téma venkova a téma města**. V učebnici se venkov nevyskytuje, cvičení i texty jsou zasazeny do městského prostředí. Venkov by v učebnicích neměl být opomíjen a měl by v učebnici zaujímat své místo.

Čeština expres je zvláštním učebním materiálem. Studenta upoutá fakt, že je rozdělena do dvou samostatných učebnic. Na druhou stranu obsahuje i plno

nedostatků. Z našeho pohledu by měly autorky věnovat větší prostor venkovu a Moravě. Tyto dva aspekty v učebnici scházejí. I když z českých a moravských měst je dán velký prostor Praze, tak tento jev učebnici neznehodnocuje a nepůsobí rušivě. Oceňujeme, že autorka věnovala stejný mužům i ženám. Překvapením bylo, že se autorky zabývaly více pracujícími lidmi než studujícími. V ostatních učebnicích jsou upřednostňováni studující. Prostor věnovaný mladým a starším lidem není rovnoměrný. Autorky více preferují mladé lidi a také jim věnovaly větší prostor, ale i starší lidé se v učebnici často vyskytují. Učebnice je svým zpracováním zajímavá, originální a jistě je pro výuku češtiny vhodná.

4.8 KESTŘÁNKOVÁ, M., ŠNAIDAUFOVÁ, G., KOPICOVÁ, K.: ČEŠTINA PRO CIZINCE: ÚROVEŇ B1, 2010

Jak název napovídá, tak je tato publikace určena studentům s výstupní úrovní B1. Autorky, jak je uvedeno v předmluvě, knihu koncipovaly s ohledem na studenty různých národností a lektor by měl z knihy vybírat jen ty části, které jsou vhodné pro příslušnou národnost.

Každá lekce je složena z několika částí: minialogy, slovní zásoba, dialogy, gramatika, čtení, poslech, zopakujte si, výslovnost, reálie. V části „minialogy“ jsou texty vytvořeny na úrovni A2, a to z toho důvodu, že do kurzů jsou zapsáni studenti na základě rozřazovacího testu, který se většinou zaměřuje pouze na gramatiku, nikoli na komunikačních dovednostech, které mohou být na nižší úrovni.

Učebnice obsahuje 10 lekcí, které lze rozdělit na dvě části. Před první lekcí učebnice seznamuje s postavami, které studenta doprovázejí prvními pěti lekcemi a před šestou lekcí se objevují nové postavy, které nás provázejí až do konce učebnice. Před první částí je nám představeno šest postav, tři muži a tři ženy. Dva muži jsou studenti a z žen je představena jen jedna studentka, jedna postava je nezaměstnaná a zbylé postavy jsou pracující.

Pokud se podíváme na **poměr věnovaný pojednání o mužích a ženách**, můžeme říci, že v této publikaci jsou obě pohlaví zastoupené rovnoměrně. Projevuje se to např. v tom, že ve cvičeních autorky uvádějí za lomítkem (/) přechýlené slovo. (Kestřánková, Šnidaufová, Kopicová, 2010, s. 9, 11)

Petr Rádl. Beáta Rádlová.

Já jsem (jmenuju se) Petr Rádl/Beáta Rádlová.

Jsem student/učitel/ředitel... studentka/učitelka/ředitelka.

Jsem z Ameriky/z Francie/z Polska...

Dovolte mi, abych se představil/a. Jmenuji/u si Petr Rádl/Beáta Rádlová...

Pracujte ve skupinách. Zjistěte informace o spolužácích a doplňte je do dotazníku.

Odpovědi pak ve skupině porovnejte.

Jméno a příjmení: .....

Jak mu/jí říkájí doma: .....

Město, kde žil/a poslední dva roky: .....

Takto jsou sestavena i ostatní cvičení v učebnici. Přístup autorek oceňujeme, jelikož ne všechny učebnice jsou takto sestaveny, většina učebnic uvede jen tvar slov v maskulinu a femininum opomenou.

Dalším analyzovaným jevem byl **poměr zastoupení pracujících lidí a studentů**. V učebnici je tento problém rovnoměrně zastoupený a nemůžeme říci, že by pracující lidé nebo studenti převažovali a taktéž je to v případě starších lidí a mladých lidí, což u autorek této učebnice oceňujeme.

Učebnice obsahuje větší množství textů. Můžeme se setkat s úryvky z knih Karla Čapka, Ireny Douskové, Oty Pavla. Můžeme zde přečíst články i o Janu a Zdeňku Svěrákovi, Bohumilu Hrabalovi, Janu Železném, Emilu Zátokovi, Věře Čáslavské.

Co se týče **poměru věnovanému mužům a ženám**, texty se zaměřují na obě pohlaví, ani jedno pohlaví zde není více preferováno. Tento fakt byl velice překvapivý, jelikož v ostatních učebnicích je většinou jedno pohlaví upřednostňováno.

Dále jsme analyzovali **prostor věnovaný Praze a ostatním městům**. Z českých měst je nejvíce zmiňované hlavní město Praha, ale najdeme zde snahy prosadit i jiná česká města. Můžeme v této učebnici objevit text o Olomouci. Ve cvičeních jsou zmiňována nejvíce města jako Brno, České Budějovice, Ostrava, Český Krumlov, Prostějov, Zlín nebo Plzeň. (Kestřánková, Šnidaufová, Kopicová, 2010, s. 26)

Pojedeme na výlet

Minulý týden jsme s Davidem jedli na výlet do Plzně. Vstali jsme ráno v osm hodin – vlak odjížděl v devět hodin. Do Plzně na hlavní nádraží jsme přijeli v jedenáct. Než jsme šli do Pivovarského muzea, dali jsme si v jedné malé restauraci oběd. V muzeu jsme strávili asi čtyři hodiny, pak jsme se vrátili na nádraží. Vlak zpátky do Prahy odjížděl pár minut po osmé.

Oceňujeme výběr takového textu, ve kterém se neprezentuje jen hlavní město České republiky, ale i jiná česká města. Text by mohl být delší a propracovanější a mohl by více přiblížit Plzeň. Textu bychom mohli vytknout poslední výpověď, kde se postavy vracejí zpět do Prahy. Autorky mohly vybrat jiné město či postavy mohly jet na venkov, ne do Prahy.

I když z českých měst převažuje Praha, nelze tvrdit, že se autorky nesnažily i o užití názvů ostatních měst, jako je například závěrečný článek o Olomouci, který můžeme hodnotit jako velmi zdařilý a přínosný. Bohužel další text o jiném městě už v knize nenajdeme. (Kestřánková, Šnidaufová, Kopicová, 2010, s. 306)

Olomouc

Olomouc je jedno z nejznámějších a nejkrásnějších měst v České republice. Město je atraktivní pro turisty díky své poloze v centru Moravy, bohaté historii a staré univerzitě. Univerzita dnes nese jméno Františka Palackého.

...

Zajímavé je i okolí Olomouce. Blízko města leží známé poutní místo Svatý Kopeček. Každý rok sem přijíždí tisíce lidí, aby navštívily místní baziliku Panny Marie. Nedaleko Olomouce leží také městečko Loštice, které je slavné výrobou pravých olomouckých syrečků (tvarůžků).

Kdyby takových textů bylo v učebnici více, tak by učebnice po textové stránce byla dokonalá, ale bohužel v učebnici je takový text jen jeden.

Jako poslední jsme zkoumali **prostor věnovaný Čechám a Moravě a městu a venkovu**. Téma venkova se v tomto učebním materiálu nevyskytuje. Děj textů je zasazen do městského prostředí. Morava se v učebnici vyskytuje okrajově, je prezentována hlavně městy Brnem, Olomoucí (viz výše). Větší prostor je Moravě věnován v článku, který se týká města Olomouc.

I přes všechna negativa můžeme tuto učebnici hodnotit jako velmi zdařilou a řadit ji do skupiny učebnic, které jsou pro výuku češtiny vhodné. Autorky se snažily dodržet pestrost textů, ale ve všech případech se jim to bohužel nepovedlo. Kniha je zajímavá, pestrá, z pohledu poměru zastoupení námi vytčených jevů je velmi vhodná pro výuku češtiny pro cizince. Autorkám můžeme do budoucna navrhnout, aby do učebnic zařadily více rozmanitých textů, které se budou věnovat více venkovu než městu, jiným městům než Praze, aby se více věnovaly moravskému prostředí než českému. Morava zde byla zastoupená jen textem o Olomouci. Co se týká poměru zastoupení mužů a žen, tak tento poměr shledáváme zdařilý a taktéž i u poměru zastoupení studentů a pracujících a i mladých lidí a starších lidí.

4.9 DOBIÁŠ, D., MLUVME ČESKY: ČÍTANKA, 2010

Učebnice *Mluvme česky: čítanka* je součástí kompletu tvořeného ze tří titulů: čítanka, konverzace, gramatika. Čítanka obsahuje cvičení na čtení, procvičování slovní zásoby, psaní. Konverzace obsahuje konverzační a poslechová cvičení. Gramatika obsahuje výklady české gramatiky.

Každý titul má 40 lekcí rozdělených do 8 bloků po 5 lekcích. Učebnice jsou určeny jak začátečníkům, tak i mírně pokročilým studentům.

Pro naše účely jsme si vybrali čítanku, jelikož obsahuje větší množství textů než část gramatika nebo konverzace.

Prostor věnovaný pojednání o mužích a ženách bohužel není stejně velký. Autor dal jednoznačně přednost mužům, kteří se v textech vyskytují více než ženy. Sice by se mohlo na první pohled zdát, že tomu tak není, ale při důkladnější analýze jsme zjistili, že mužům je věnován větší prostor. Tento jev si můžeme demonstrovat na ukázce. (Dobiáš, 2010, s. 52)

Pan Kolář je na letišti v Praze Ruzyni, tam kde jsou přílety. Čeká na návštěvu. Má přiletět jeho známý, podnikatel pan Taylor. Pan Kolář přijel na letiště trochu pozdě, ale pan Taylor ještě čeká na svůj kufr a potom musí projít přes kontrolu.

Policista: Váš pas prosím. Cestujete sám?

Pan Taylor: Prosím, tady je. Ano, sám. Jdu navštívit kamaráda a taky pracovat.

Policista: Kde budete bydlet?

Pan Taylor: V Praze. V hotelu.

Policista: Děkuji. Hezký pobyt.

Na této ukázce můžeme demonstrovat, že v ní vystupují pouze muži. Jistě by bylo vhodné, aby do příběhu byla zakomponována i žena, která by příběh ozvláštnila.

Neméně zajímavý je i **poměr věnovaný zastoupení pracujících a studujících lidí**. V učebnici je sporadicky řečeno, zda se jedná o studujícího nebo pracujícího člověka, ale z kontextu můžeme vyčíst, že pracujícímu lidu je v učebnici dán o něco větší prostor než studujícím. Poměr zastoupení pracujících a studujících je v každé učebnici problémovým jevem. Autoři ostatních učebnic vždy upřednostňují jednu skupinu lidí. Tento jev je celkem problematický a doufáme, že se do budoucna poměr věnovaný pojednání o pracujících a studujících zlepší.

Dalším bodem zkoumání byl **poměr zastoupení mladých a starších lidí**. V této učebnici jsou upřednostňováni mladí lidé a lidé blížíící se střednímu věku. (Dobiáš, 2010, s. 35)

Co dělá Petr Mach každý den? V sedm hodin vstává. Rychle se myje (ani ne pět minut), obléká se a jde snídat. Snídá obvykle chléb nebo housku, máslo, sýr, salám nebo marmeládu. Pije kakao. Jeho matka, paní Machová, pije kávu a ptá se: „Máš všechny úkoly? Máš všechny učebnice?“ V půl osmé už je čas a Petr odchází. Škola není daleko, jen asi deset minut, a tak jde pěšky. Paní Machová se ptá: „Dáš pozor na auta?“ Petr odpovídá: „Ano, samozřejmě.“

Sice zde není řečeno, kolik je Petrovi a jeho matce, ale můžeme usoudit, že Petr je hodně mladý, když se ho matka zeptala, zda bude dávat pozor na auta. I když v učebnici je větší prostor věnován mladým lidem, tak tento jev nepůsobí v této učebnici rušivě, jelikož záleží na fantazii každého studenta, jaký věk přiřkne postavám v daných textech.

Morava je v učebnici zastoupena městy Brnem, Zlínem, Olomoucí, Ostravou, Opavou, Kroměříží. Sice se v učebnici Morava hojně vyskytuje, ale Čechy se v učebnici vyskytují více. V učebnici je více textů o Čechách, např. Třeboň a rybníkářství (viz příloha 10), Šumava a jedna lekce se věnuje České republice a Praze. Morava se vyskytuje většinou ve cvičeních jen ve formě jedné či dvou vět.

Téma Prahy se v učebnici nevyskytuje tak hojně jako v ostatních učebnicích. Na stránkách učebnice najdeme i jiná česká města jako je Jihlava, Pardubice, Kutná Hora, Hradec Králové, Žamberk, Liberec, Rokycany nebo České Budějovice. Tato města se většinou vyskytují pouze ve cvičeních ve formě několika málo vět. Oceňujeme, že se autor věnoval i jiným městům než jen Praze. Tento krok texty a cvičení osvěžil a dodal jim na zajímavosti. Větší prostor je dán Olomouci a cestování po městě. (Dobiáš, 2010, s. 21)

Přečtěte si následující text a pomozte Martině – číslovky napište číslicemi.

Martina Polpettová je v Olomouci. Má kufr. Čeká asi pět (___) minut na autobus číslo sedm (___). Jede čtyři (___) zastávky. Její zastávka se jmenuje Zenit. „Kde je Mišákovo ulice?“ ptá se potom. „A kde je hotel Růže?“ Tamhle vzadu napravo. Číslo dvacet tři (___). Martina tam má rezervovaný pokoj. Studuje český jazyk a v Olomouci jsou dobré kurzy. Na kurz se těší. Tam, kde je její hotel, jsou taky tři (___) obchody a banka.

Posledním zkoumaným jevem byl **prostor věnovaný pojednání o městě a venkově**. V učebnici převládá městské prostředí, ale venkovu je zde věnováno hodně místa. Nachází se zde pohádka O hloupém Honzovi. Děj pohádky je situován na vesnici. Jedna lekce se věnuje městu a vesnici (viz příloha 11). Velký prostor je dán vesnici i v následujícím textu. (Dobiáš, 2010, s. 51)

*Pan Polpetta: Jarmilo, co budete dělat v sobotu a v neděli?
Paní Machová: Pojedeme na chalupu. Je nedaleko odsud. Asi třicet kilometrů na východ od Prahy. Je tak krásná příroda. Nesmíme zapomenout klíče*

jako posledně.
Pan Polpetta: Jak vypadá vaše chalupa?
Paní Machová: Je to starý hezký dům, jsou tam dvě patra, tři pokoje a má taky zahradu, kde mám zeleninu.
Pan Polpetta: A vesnice, kde máte chalupu?
Paní Machová: Je docela malá. Je tam jen hospoda a obchod. Chalupa stojí hned u lesa.

Texty věnující se vesnici se v učebnicích vyskytují jen ojediněle, když už je v učebnici nalezneme, působí atraktivně, zajímavě a celé učebnici přidávají na originalitě. Jsme rádi za takové texty, mohlo by jich ale být více.

Mluvme česky: čítanka je zvláštním učebním materiálem, jelikož k žádnému jinému titulu nebyla sepsaná a vydaná i čítanka. Takto pojatý komplet učebnic (čítanka, gramatika, konverzace) je na českém trhu jedinečný. Čítanka obsahuje mnoho zajímavých témat. Pro naše zkoumání bylo zajímavé téma „*Ve městě a na vesnici*“. Oceňujeme, že autor věnoval v učebnici prostor vesnici, sice se město objevuje v textech víckrát než vesnice, ale autor téma vesnice neopomněl. Mužům je na stránkách učebnice věnován větší prostor než ženám. Autor by se mohl více věnovat ženám. Tento fakt v učebnici nepůsobí nijak rušivě a na první pohled není poznat, zda muži v učebnici mají větší prostor, až po důkladnější analýze je tento fakt viditelný. Ve skupině pracujících a studujících jsme zjistili, že v učebnici převládají pracující lidé. Podobně jako tomu bylo u mužů, tento fakt nepůsobí rušivě. Dále jsme zkoumali zastoupení mladých lidí a starších lidí a zjistili jsme, že učebnice preferuje spíše mladé lidi před staršími. I když nikde není uveden věk postav, z kontextu je patrné, že je upřednostňován mladší věk postav. Morava se v učebnici vyskytuje často, ale Čechy mají větší zastoupení. V učebnici bohužel nenajdeme žádný článek o Moravě, pouze ve cvičeních. Článek o Moravě by v učebnici měl být zahrnut. Autor Praze věnoval větší prostor, ale i ostatní česká města jsou v učebnici dostatečně zastoupena. Najdeme zde např. článek o Třeboni nebo cestování po Olomouci.

Tento komplet učebnic je velice zajímavě proveden. Jelikož jsme analyzovali jen jednu učebnici ze tří, nemůžeme konstatovat, zda jsou učebnice vhodné pro výuku či nikoli.

4.10 CVEJNOVÁ, J., ČESKY, PROSÍM II, 2012

Tento třetí díl z plánované pětidílné série učebnic se svým obsahem částečně opírá o českou verzi Popisu češtiny A2. Při sestavování učebnice bylo přihlédnuto k dalším materiálům, např. Mluvnici současné češtiny I., nebo ke korpusu psané češtiny SYN2000.

Učebnici lze používat jako navazující materiál na učebnici *Česky, prosím I*. Učebnice je složena z 10 lekcí. Lekce jsou obohaceny o texty a informace z českých realit, o nácvik grafické podoby jazyka. Každou lekci si lze procvičit cvičným testem, který se nachází na konci každé lekce. Výstupní referenční úroveň je A2 podle SERR.

Většina úvodních textů je buď autentická, nebo mírně adaptovaná. Učebnice obsahuje i řadu textů k domácí četbě. Část z nich se věnuje poznání života a kultury v České republice.

Učebnice obsahuje velké množství učebního materiálu. Analýza této učebnice byla obtížnější než ostatní analýzy. Prvním analyzovaným jevem byl **prostor věnovaný zastoupení mužů a žen**. Muži i ženy jsou v učebnici hojně zastoupené, ale po analýze celé učebnice jsme zjistili, že poměr zastoupení je stejnoměrný. Autorka do učebnice zařadila vhodné cvičení, které je věnováno mužům i ženám. (Cvejnová, 2012, s. 20)

Vyprávějte ve femininu.

1. *Jmenuju se Martin Čapek.* 2. *Jsem student.* 3. *Můj otec se jmenuje Pavel,* 4. *Pracuje jako úředník na poště.* 5. *Mám jednoho bratra.* 6. *Jmenuje se Viktor.* 7. *Můj bratr teď nepracuje, je nezaměstnaný.* 8. *Náš dědeček se jmenuje Zdeněk.* 9. *Je už starý, je mu 80 let.* 10. *Je důchodce.*

Vyprávějte v maskulinu.

1. *Jmenuju se Kamila Novotná.* 2. *Jsem vdaná.* 3. *Pracuju jako průvodkyně na hradě Kost.* 4. *Mám jednu malou dceru.* 5. *Moje dcera se jmenuje Dominika.* 6. *Je jí 5 let.* 7. *Moje matka bydlí v Ostravě.* 8. *Jmenuje se Karla.* 9. *Pracuje jako recepční v hotelu.* 10. *Bohužel už nemám žádnou babičku.*

Takto sestavené cvičení je velice vhodné. Studenti si uvědomí rozdíl mezi femininem a maskulinem. Takto sestavené cvičení se v žádné jiné učebnici nevyskytuje.

Dalším vhodným cvičením, které dává stejný prostor ženám i mužům, je cvičení zabývající se povoláními. (Cvejnová, 2012, s. 19)

Zaměstnání

učitel

informatik, matematik

kadeřník, úředník

umělec, sportovec

učitelka

informatička, matematicka

kadeřnice, úřednice

umělkyně, sportovkyně

Z knihy je patrné, že si autorka nad tímto problémem uvažovala a věnovala stejný prostor ženám i mužům.

Pokud se podíváme na **prostor věnovaný zastoupení studujícím a pracujícím**, zjistíme, že autorka upřednostnila pracující. Studující lidé jsou v učebnici okrajově

prezentování. V ostatních učebnicích autoři většinou dávají větší prostor studujícím. I když studentům není věnovaný velký prostor, tak se v učebnici dostatečně objevují.

Velkým překvapením bylo **téma mladí lidé a starší lidé**. Mladým i starším lidem je věnovaný takřka stejný prostor. Těmto dvěma skupinám lidí není věnován stejně velký prostor jako tomu tak bylo u mužů a žen. V porovnání s ostatními učebnicemi můžeme říct, že se autorka snažila věnovat stejně velký prostor mladým i starším lidem, sice mladí lidé mají větší prostor, ale starší lidé jsou na stránkách učebnice taktéž hojně zastoupeni. Oceňujeme, že se autorka neobávala dát prostor i starším lidem, v ostatních učebnicích buď jsou úplně opomíjeni, nebo jsou jen omezeně prezentováni.

Dalším bodem zkoumání bylo **zastoupení města a venkova**. Venkov je zmiňován v jednom menším textu. (Cvejnová, 2012, s. 80)

V minulém století si Češi z města často kupovali druhé bydlení na venkově – chatu nebo chalupu, kde trávili víkendy, dovolenou nebo prázdniny. Po roce 1989 si sociologové mysleli, že Češi ztratí o chalupy i chaty zájem, protože budou moci konečně volně cestovat do ciziny. Ale nestalo se tak. Češi stále rádi o víkendy a o dovolené odpočívají na chatě nebo chalupě. Dnes si v České republice kupují chaty a chalupy i cizinci. Největší zájem je o hory – Krkonoše, Šumavu a Jizerské hory.

Tento text je jediný, který pojednává o českém venkově. Ostatní texty pojednávají o městě. Texty v učebnici jsou atraktivní, propracované, zajímavé, ale bohužel se žádný z nich už nevěnuje venkovu. Téma venkova je rozmanité, pestré, zajímavé a mělo by se v učebnicích více vyskytovat, protože Češi nebydlí jen ve městech, ale i na venkovech.

Oproti ostatním analyzovaným učebnicím je v této učebnici hodně **zastoupena Morava**. Z moravských měst se zde vyskytuje Ostrava, Zlín, Olomouc a Brno. (Cvejnová, 2012, s. 59)

Koupím rodinný dům v okolí Brna se zahradou a garáží. Minimálně 3 + 1, nejlépe 5 + 1. Stav po rekonstrukci. Mohu zaplatit v hotovosti nebo vyměnit za byt 2 + 1 v Brně + doplatek. Cena podle stavu. Čekám na vaši nabídku.

Na stránkách učebnice najdeme i text, ve kterém vystupuje Znojmo. (Cvejnová, 2012, s. 161)

Česko-rakouská firma ve Znojmě hledá kvalifikované inženýry a techniky. Požadujeme vysokoškolské vzdělání v oboru strojírenství, minimální praxi 10 let. Znalost počítačových programů CAD a dobrou znalost němčiny nebo angličtiny. Nabízíme práci ve firmě, která má budoucnost...

Prostředí Čech má v učebnici daný větší prostor, ale ne o hodně větší než Morava. Morava má zde své čestné místo a je velice přínosné, že ji autorka nezavrhlala a věnovala jí místo ve své učebnici. Téma Moravy se vyskytuje, jak v textech, tak i ve cvičeních.

Posledním analyzovaným jevem byl poměr **zastoupení Prahy a ostatních měst**. Téma Prahy se samozřejmě v učebním materiálu vyskytuje, ale v učebnici nepřevažuje nad ostatními městy. Pokud se v textu či ve cvičení vyskytuje Praha, autorka do textu zakomponuje i jiné město. Praha v učebnici zaujímá své čestné místo, ale najdeme zde i města jako Břeclav, Kutná Hora, Sušice, Jindřichův Hradec nebo Plzeň. (Cvejnová, 2012, s. 33)

*Ahoj Evo,
moc děkuju za Tvůj e-mail. Jsem ráda, že jsi na mě ještě nezapomněla. Ptáš se, jak se mám a co dělám. Jak asi viš, pracuju od září jako učitelka na Základní škole v Plzni. Ve všední den se od rána do večera nezataším.*

....
*Volno mám jen o víkendu. Tuhle sobotu jedu do Prahy. Nechceš se sejít?
Moc Tě zdraví
Tvoje kamarádka Martina*

V učebnici se nachází dostatek textů a cvičení, ve kterých vystupují různá česká města. Z analyzovaných učebnic je v této učebnici zastoupeno nejvíce českých a moravských měst.

Z našeho pohledu jsou v této učebnici námi analyzované jevy nejlépe zpracované a každému analyzovanému jevu je věnován stejný prostor jako ostatním. Bohužel jen pracujícím lidem je věnován větší prostor než studujícím a poté ještě městu je dána přednost před venkovem. Autorka dala stejný prostor mužům i ženám, ale tento jev není neobvyklý, jelikož i ostatní autoři si dali na tomto problému záležet. Oceňujeme, že autorka věnovala stejný prostor pojednání o Praze, o jiných městech a také o Čechách a Moravě. Autoři ostatních učebnic tyto jevy nerozpracovali a dávali větší prostor Praze a Čechám. Negativ je v učebnici minimálně, pozitiva převažují a můžeme říct, že je patrná propracovanost textů.

Učebnice *Česky, prosím II.* je z našeho pohledu vhodným učebním materiálem pro výuku češtiny pro cizince.

4.11 SHRNUÍ ZÍSKANÝCH POZNATKŮ

Vytvořit kvalitní učebnici, která bude splňovat veškeré nároky na ni kladené, je velmi náročný úkol. Autoři na vydání učebnice, která by splňovala veškeré nároky, měli nedostatek času, jelikož Společný evropský referenční rámec byl vydaný v roce 2002 a Popisy úrovní v roce 2004. Námi analyzované učebnice byly vydané v letech 2005 – 2012. I když jsme v každé učebnici našli nedostatky, můžeme říct, že námi vybrané učebnice jsou pro výuku češtiny pro cizince kvalitní.

Každá učebnice má své dílčí nedostatky, proto lektorům doporučujeme, aby pro výuku jazyka nevyužívali jen jednu učebnici, ale více učebních materiálů. Dále je vhodné využívat i doplňkový materiál, hlavně doplňkové texty, jelikož v učebnici nalezneme převážně upravené texty, ve výuce je vhodné využívat autentické texty, se kterými se studenti setkávají v každodenním životě. Stejně se k tomuto problému staví didaktiky.

Autoři by měli více prostoru věnovat Moravě a Slezsku, jelikož ve všech námi analyzovaných učebnicích je více prostoru věnováno jen Čechám. Světlymi výjimkami jsou publikace *Adam a Eva v Českém ráji a Mluvme česky: Čítanka*, kde je oproti ostatním publikacím více věnováno Moravě. Morava a Slezsko jsou částmi České republiky, proto by se o nich mělo v učebnicích pojednávat a jsou neméně zajímavými než Čechy.

Dalším opomíjeným bodem je venkovské prostředí. Autoři příběhy, cvičení v učebnicích zasazují převážně do městského prostředí, venkovské prostředí opomíjí. Výjimkou jsou výše zmíněné učebnice, které se věnují ve větší míře venkovu, ale i zde se autoři více věnují městskému prostředí. Venkov je součástí každého národa, na venkově se více dodržují tradiční zvyky, některé zvyky se na venkovy vracejí, autoři by toto prostředí neměli opomíjet a měli by se mu věnovat. I pro studenty je jistě toto prostředí atraktivní a zajímavé.

Praze je ve všech publikacích dáván větší prostor než ostatním českým městům. Tento jev můžeme vysvětlit tak, že Praha je hlavní město a studenti, když přijedou do naší vlasti, míří do Prahy. I když je Praha hlavním městem České republiky, určitě by se autoři měli věnovat dalším českým i moravským známým městům. I ostatní města oplývají svou krásou, svojí historií, zajímavostmi, památkami a studenti by se s nimi měli ve výuce setkat. Některé památky z různých českých měst jsou zapsané v seznamu UNESCO a studenti by o nich měli získat základní přehled.

Dalším zkoumaným jevem bylo zastoupení starších a mladých lidí. Autoři ve svých učebnicích dali přednost mladým lidem. Opět je tento jev přizpůsobený věku studentů, jelikož ve velké většině se česky učí mladí lidé, kteří přijeli do Čech studovat nebo pracovat. Starší lidé by neměli být v učebnicích opomíjeni, protože toto téma by mohlo být pro studenty zajímavé, nové, když ve všech učebnicích vystupují jen mladí lidé. Diskutovanou otázkou v dnešní době je i fakt, že světová populace stárne, i toto téma by mohlo být do učebnic zařazené. Stáří patří k životu a do učebnic by mělo být zařazené.

Posledními zkoumanými jevy byli pracující vs. studující a muži vs. ženy. Tyto dva jevy byly v učebnicích stejnoměrně zastoupené, i když v některých učebnicích se autoři více věnovali prvnímu jevu než druhému, ale nebylo to do takové velké míry jako v ostatních námi zkoumaných jevech. Oceňujeme, že autoři dali stejný prostor mužům i ženám, studujícím i pracujícím. Domníváme se, že vyváženost těchto dvou jevů je prvním krokem k vyváženosti všech jevů v publikacích.

5 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU

V této části diplomové práce budeme analyzovat získané informace od učitelů češtiny pro cizince a od jejich studentů. Nutno říci, že výzkum nemá velkou vypovídací hodnotu, jelikož jsme měli k dispozici jen malý vzorek respondentů. Chtěli jsme spíše udělat sondu mezi učitele a studenty než výzkum. Cílem je spíše poukázat na názory studentů a jejich pedagogů. Jak oni na tuto problematiku nahlíží a zda vůbec nad vyvážeností textů někdy přemýšleli.

Dotazník byl respondentům rozdán v Ústavu jazykové a odborné přípravy v Mariánských Lázních. Vypracovali jsme dva druhy dotazníků, první pro učitele (viz příloha 12) a druhý pro studenty (viz příloha 13). Dotazník byl sestaven na základě poznatků z teoretické stránky této diplomové práce a vztahuje se k analýze učebnic. Otázky v dotazníku jsou zaměřené na poměr zastoupení jednotlivých prvků v učebnicích, které jsme analyzovali v předchozí kapitole.

Předpokládáme, že respondenti (vyučující i studenti) o vyváženosti textů přemýšleli a informace, které jsme získali z analýzy učebnic, nám potvrdí. Je možné, že ve škole využívají i jiných učebnic než ty, které jsme analyzovali. Pokud se nám tento jev potvrdí, i to pro nás může být přínosné, jelikož si rozšíříme přehled i o textech v jiných učebnicích. Pokud ve škole využívají jiných učebnic, předpokládáme, že texty vyvážené nebudou a bude vždy jeden prvek preferovanější než druhý.

Přehled získaných odpovědí zpracujeme do tabulek pro lepší orientaci.

5.1 DOTAZNÍK PRO VYUČUJÍCÍ

Dotazník byl rozdán 9 učitelům češtiny pro cizince. Učitelé všem otázkám porozuměli a byli při vyplňování velmi vstřícní a ochotní. Nyní se podíváme na analýzu jednotlivých otázek a odpovědí.

Učitelům bylo položeno 9 otázek s výběrem možností. V úvodních třech otázkách jsme zjišťovali, kterou učebnici při výuce využívají, zda využívají při výuce i jiných textů a zda jsou s texty v učebnici spokojeni.

V první otázce („Kterou učebnici využíváte při výuce češtiny pro cizince?“) jsme se dotazovali, kterou učebnici při výuce používají. Vyučující mohli vybírat z této nabídky učebnic: *Chcete mluvit česky?* = *Do you want to speak Czech?*, *Basic Czech (1, 2, 3)*, *Adam a Eva v Českém ráji*, *New Czech step by step*, *Česky krok za krokem 2*, *Čeština*

expres I, II, Čeština pro cizince: úroveň B1, Mluvme česky, Česky, prosím II., nebo mohli napsat jinou, kterou používají.

Dozvěděli jsme se, že při výuce využívají učebnici *Čeština pro cizince H+H* a primárně využívají vlastní vytvořenou učebnici *Čeština pro cizince – medicínské a přírodovědecké obory*, která je zaměřena na budoucí povolání studentů. Převážná část studentů bude pokračovat ve studiu na lékařských fakultách. Texty v této učebnici jsou zaměřené na biologii, medicínu, chemii. Jednotlivé lekce začínají článkem, který se vztahuje k probírané gramatice v dané lekci. Lekce obsahuje jak texty, tak i cvičení. Zjistili jsme, že při výuce používají i učebnici *Čeština pro život*. Přehled odpovědí je uveden v následující tabulce:

Chcete mluvit česky	0
Basic Czech (I, II, III)	0
Adam a Eva v Českém ráji	0
New Czech step by step	0
Česky krok za krokem 2	0
Čeština expres I, II	0
Čeština pro cizince: úroveň B1	2
Mluvme česky	0
Česky, prosím II	0
jiná	7

Z tabulky vyplývá, že dva učitelé napsali, že využívají i učebnici *Čeština pro cizince: úroveň B1*, ale domníváme se, že měli na mysli učebnici *Čeština pro cizince H+H*, jelikož učebnice H+H je určena pro studenty, jejichž výstupní úroveň je B1.

Ve druhé otázce („*Využíváte při vyučování i jiných textů, než těch, které jsou v učebnici?*“) učitelé byli svými odpověďmi jednotní. Mohli vybírat ze dvou možností (*ano, ne*). Všichni vyučující zaškrtnuli možnost *ano*. Při výuce využívají i textů z beletrie, novinových článků, odborných časopisů, internetu a také vlastních vytvořených textů (viz následující tabulka).

Možnost	Odpovědi
ano - které	9
ne	0

Oceňujeme, že učitelé využívají i jiných aktualizovaných textů. Jistě jiný druh textů je pro studenty zajímavější a přínosnější.

Ve třetí otázce („*Jste s texty v učebnici spokojeni?*“) jsme se ptali, zda jsou s texty v učebnicích spokojeni, pokud nejsou, tak jsme zjišťovali, proč nejsou spokojeni. V této otázce učitelé jednotní nebyli, polovina učitelů je spokojena a polovina nikoliv. Sešly se názory, že texty v učebnicích jsou zastaralé, neživé, velmi náročné a obsahují nesmyslná témata. V tabulce uvádíme přehled odpovědí.

Možnost	Odpovědi
ano	4
ne - proč	4

Z odpovědí je patrné, že se polovina dotazovaných učitelů v názorech shodovala s odbornou literaturou, kde autoři uvádějí, že některé články v učebnicích jsou nesmyslné, moc náročné a nejsou aktualizované. Tyto odpovědi jsme získali i od dotazovaných učitelů. Jeden vyučující nám na tuto otázku neodpověděl.

Následující otázky již byly více zaměřené na téma této diplomové práce. Ve čtvrté otázce („*Pokud se zamyslíte nad zastoupením mužů a žen v učebnici, je toto zastoupení*“) učitelé byli spíše ve svých názorech jednotní. Mohli vybírat z těchto nabízených možností: *a) stejnoměrné, b) muži mají více prostoru, c) ženy mají více prostoru*. Drtivá většina učitelů se domnívá, že mužům a ženám učebnice poskytuje stejně velký prostor. Dva učitelé si myslí, že je více prostoru věnováno mužům (viz následující tabulka). Žádný z učitelů se nedomnívá, že ženy mají více prostoru.

Možnost	Odpovědi
stejnoměrné	7
muži mají více prostoru	2
ženy mají více prostoru	0

Jimi vytvořenou učebnici nemáme k dispozici, proto nemůžeme posoudit, zda je jejich domněnka správná či nikoli.

V další otázce („*Prostor věnovaný pracujícím a studujícím*“) jsme se dotazovali, zda prostor věnovaný pracujícím a studujícím je stejně velký nebo ne. Dotazovaní měli možnost vybírat odpověď z nabízených možností: *a) pracujícím je věnován větší prostor, b) studujícím je věnován větší prostor, c) oběma těmto jevům je věnován stejný prostor, d) tento jev se v učebnici nevyskytuje*. V této otázce se odpovědi velice lišily. Dva vyučující se domnívají, že pracujícím je poskytnutý větší prostor. Čtyři učitelé odpověděli, že studujícím se v učebnici více věnují a tři odpovědi byly, že těmto dvěma jevům se učebnice věnuje stejně. Přehled odpovědí je uveden v následující tabulce:

Možnost	Odpovědi
pracujícím je věnován větší prostor	2
studujícím je věnován větší prostor	4
oběma těmto jevům je věnován stejný prostor	3
tento jev se v učebnici nevyskytuje	0

Zde můžeme vidět, že každý učitel nahlíží na tuto problematiku jinak, odpovědi jsou více nejednotné než v předchozí otázce.

V šesté otázce („Zastoupení mladých a starších (starých) lidí je v učebnici jaké“) jsme se dotazovali na zastoupení mladých a starších lidí v učebnicích. Jako v předchozích otázkách, i zde měli respondenti možnost výběru odpovědi: a) *stejně velké*, b) *mladí lidé mají větší prostor*, c) *starší lidé mají větší prostor*, d) *v učebnici věk není nijak specifikován*. Opět jsme získali nejednotné odpovědi. Pět odpovědí se shodlo, že v učebnicích jsou preferovanější mladší lidé. Jeden učitel se domnívá, že v učebnici jsou tyto jevy stejnoměrně zastoupené a dva učitelé si myslí, že věk v učebnici není nijak specifikován. Přehled všech získaných odpovědí uvádíme v následující tabulce.

Možnost	Odpovědi
stejně velké	1
mladí lidé mají větší prostor	6
starší lidé mají větší prostor	0
v učebnici věk není nijak specifikován	2

Na této tabulce můžeme vidět, že opět každý učitel vidí tuto problematiku jinak a odpovědi jsou stejně jako v předchozích otázkách nejednotné.

V sedmé otázce („Pojednání o městě a venkovu je na stránkách učebnice“) jsme se dotazovali na problematiku města a venkova. I zde měli vyučující nabídku, ze které mohli vybírat: a) *stejnoměrné*, b) *městu je věnován větší prostor*, c) *venkovu je věnován větší prostor*, d) *městu ani venkovu se učebnice nevěnuje*. Zda je pojednání o městě a venkovu v učebnicích zastoupeno stejnoměrně. V této otázce se všichni dotazovaní učitelé shodli, že městu je věnován větší prostor. Městu je v učebnicích věnován větší prostor a učitelé nám toto tvrzení potvrdili. I v jimi využívaných učebnicích se autoři více věnují městu než venkovu.

Možnost	Odpovědi
stejnoměrné	0
městu je věnován větší prostor	9
venkovu je věnován větší prostor	0
městu ani venkovu se učebnice nevěnuje	0

Domníváme se, že učitelé nad touto problematikou více přemýšlejí a snaží se využívat i jiných textů, aby studentům přiblížili i český venkov.

V osmé otázce („*Prostor věnovaný Praze a ostatním českým městům*“) jsme se ptali na zastoupení Prahy a ostatních českých měst. Učitelé vybírali z těchto možností: a) *Praze je věnován větší prostor*, b) *Praze a jiným městům je věnován stejný prostor*, c) *ostatním městům je věnován větší prostor*, d) *Praze ani jiným městům se učebnice nevěnuje*. V odpovědích u této otázky byli učitelé víceméně též jednotní. Většina učitelů se domnívá, že Praze je věnován největší prostor, že jiná města v učebnici spíše nejsou jen Praha. Jen jeden vyučující se domnívá, že se Praze ani jiným českým městům učebnice nevěnuje. Přehled odpovědí je uveden v následující tabulce.

Možnost	Odpovědi
Praze je věnován větší prostor	8
Praze a jiným městům je věnován stejný prostor	0
ostatním městům je věnován větší prostor	0
Praze ani jiným městům se učebnice nevěnuje	1

Ze získaných odpovědí můžeme říct, že nám učitelé opět potvrdili naši analýzu a můžeme vidět, že i v jiných učebnicích se autoři převážně věnují Praze a ostatním městům nevěnují velký nebo žádný prostor.

V poslední položené otázce („*Pokud se zamyslíte nad zastoupením Čech a Moravy, je toto zastoupení*“) jsme se ptali na zastoupení Čech a Moravy v učebnici. Dotazovaní vybírali z těchto možností: a) *stejněměrně*, b) *Čechy mají více prostoru*, c) *Morava má více prostoru*, d) *Čechám a Moravě se učebnice nevěnuje*. Zde byly odpovědi stejné jako u předchozí otázky. Velká většina učitelů odpověděla, že se texty převážně věnují Čechám. Jen jedna odpověď byla, že se Čechám a Moravě nevěnují vůbec. Tato odpověď byla od stejného vyučujícího jako v předchozí otázce. Pro orientaci uvádíme odpovědi v následující tabulce.

Možnost	Odpovědi
stejněměrně	0
Čechy mají více prostoru	8
Morava má více prostoru	0
Čechám a Moravě se učebnice nevěnuje	1

Učitelé se shodli s naší analýzou, kde jsme uvedli, že se v učebnicích Morava spíše nevyskytuje, a když ano, tak pouze v malých náznacích. Tento jev je problémem všech učebnic a doufáme, že se to do budoucna změní a Morava bude mít své místo v učebnicích.

I když jsme měli jen malý vzorek učitelů, můžeme říct, že se učitelé shodli s naší analýzou. Muži i ženy jsou v různých učebnicích různě zastoupeny a toto nám potvrdili i učitelé. Problematika pracujících a studujících je v učebnicích taktéž různě pojatá. I názory učitelů nebyly jednotné. Co se týče mladých a starších lidí, učitelé se většinou shodli, že mladí lidé jsou preferovanější, což jsme taktéž zjistili při analýze učebnic. Učitelé byli jednotní v zastoupení města a venkova, Prahy a jiných měst, Čech a Moravy. V posledních třech otázkách odpovídali spíše jednotně a potvrdili naši analýzu. Tyto tři jevy jsou problémem všech učebnic. Doufejme, že v budoucnu dostanou i své prostory v učebnicích venkova, ostatních měst a Morava.

5.2 DOTAZNÍK PRO STUDENTY

Dotazník byl rozdán 54 studentům češtiny pro cizince. Všichni respondenti byli rusky mluvící. Studenti dotazníku většinou rozuměli. Několik studentů se zeptalo na význam slov pojednání, zastoupení a prostor, která jim byla následně vysvětlená. Všichni studenti skládali na konci zimního semestru (leden 2013) zkoušky B1. Studenti byli velice pohotoví a vyplňování dotazníku jim trvalo krátkou dobu. Nyní si přiblížíme odpovědi na jednotlivé otázky. Studentům byl položen stejný počet otázek jako učitelům.

V prvních třech otázkách jsme se ptali, kterou učebnici využívají při studiu češtiny, zda využívají i jiných textů a také, zda jsou spokojeni s texty nacházející se v učebnici.

V první otázce („Kterou učebnici využíváte při studiu češtiny pro cizince?“) jsme se dozvěděli nejednotné informace, jelikož studenti zaškrtovali i více možností. Studenti měli na výběr z těchto možností: *Chcete mluvit česky?* = *Do you want to speak Czech?*, *Basic Czech (1, 2, 3)*, *Adam a Eva v Českém ráji*, *New Czech step by step*, *Česky krok za krokem 2*, *Čeština expres I, II*, *Čeština pro cizince: úroveň B1*, *Mluvme česky*, *Česky, prosím II.*, nebo mohli napsat jinou, kterou používají. Převážná část studentů odpověděla, že při výuce pracují s učebnicí *Čeština pro cizince: úroveň B1*. Od učitelů jsme se dozvěděli, že při výuce primárně využívají učebnici *Čeština pro cizince – medicínské a přírodovědecké obory* a v prvním semestru pracovali s učebnicí *Čeština pro cizince H+H*, která je zaměřena na zvládnutí úrovně B1. Je možné, že si studenti tyto dvě učebnice zaměnili. Můžeme ovšem konstatovat, že studenti při samostudiu využívají opravdu učebnici *Čeština pro cizince: úroveň B1*, jelikož jeden hlas získaly i učebnice *Chcete mluvit česky?* = *Do you want speak to Czech?* a *Česky krok za krokem 2*. Přehled odpovědí je uveden v následující tabulce:

Možnost	Odpovědi
Chcete mluvit česky	1
Basic Czech (I, II, III)	0
Adam a Eva v Českém ráji	0
New Czech step by step	0
Česky krok za krokem 2	1
Češina expres I, II	0
Čeština pro cizince: úroveň B1	49
Mluvme česky	0
Česky, prosím II	0
jiná	13

Z tabulky vyplývá, že studenti zaškrtovali i více odpovědí, což je v pořádku. Oceňujeme, že pracují i s více učebnicemi.

Ve druhé otázce („*Využíváte při studiu i jiných textů než těch, které jsou v učebnici?*“) měli studenti na výběr ze dvou možností (*ano, ne*). Převážná část studentů odpověděla, že při studiu využívají jiných textů. Studenti napsali, že využívají textů z internetu, časopisů, knih, novin, odborné literatury a také pracovních listů od učitelů. Pro lepší přehled uvádíme odpovědi v následující tabulce:

Možnost	Odpovědi
ano	39
ne	15

Z tabulky vyplývá, že někteří studenti nevyužívají textů navíc. Domníváme se, že studenti čtou i jiné texty (např. články na internetu, noviny, texty od učitelů, pracovní listy), ale je možné, že si studenti tuto skutečnost neuvědomili.

Ve třetí otázce („*Jste s texty v učebnici spokojeni?*“) měli studenti též na výběr ze dvou možností (*ano, ne*). V této otázce všichni odpověděli, že jsou spokojeni (viz tabulka).

Možnost	Odpovědi
ano	54
ne	0

Z tabulky vyplývá, že jsou studenti s texty spokojeni. Tento fakt může být podmíněn také skutečností, že škola pro studenty vytvořila vlastní učebnici, která je zaměřena na jejich budoucí studium. Texty jsou pro studenty přínosné, zajímavé a poučné.

Další otázky jsou již více zaměřené na téma této diplomové práce. V dalších otázkách jsme se již ptali na vyváženost daných jevů.

Ve čtvrté otázce („*Pokud se zamyslíte nad zastoupením mužů a žen v učebnici, je toto zastoupení*““) studenti vybírali již z více možností. Měli na výběr z těchto možností: *a) stejnoměrné, b) muži mají více prostoru, c) ženy mají více prostoru*. Nejvíce studentů odpovědělo, že mužům a ženám je věnován stejně velký prostor (viz tabulka).

Možnost	Odpovědi
stejnoměrné	44
muži mají více prostoru	10
ženy mají více prostoru	0

V tabulce je vidět, že i nezanedbatelná část studentů se domnívá, že muži mají více prostoru. V této otázce odpovídali stejně jako učitelé. Učitelé se též domnívají, že toto zastoupení je stejnoměrné.

V páté otázce („*Prostor věnovaný pracujícím a studujícím*““) nejvíce studentů odpovědělo, že se učebnice věnuje oběma těmto jevům stejně. I v této otázce měli možnost výběru: *a) pracujícím je věnován větší prostor, b) studujícím je věnován větší prostor, c) oběma těmto jevům je věnován stejný prostor, d) tento jev se v učebnici nevyskytuje*. Druhou nejčastější odpovědí bylo, že učebnice preferuje studující před pracujícími (viz tabulka).

Možnost	Odpovědi
pracujícím je věnován větší prostor	1
studujícím je věnován větší prostor	24
oběma těmto jevům je věnován stejný prostor	25
tento jev se v učebnici nevyskytuje	4

Z tabulky vyplývá, že studenti se neshodli. Rozdíl mezi druhou a třetí odpovědí je pouze jeden hlas. Studenti opět odpovídali stejně jako vyučující, kde byl rozdíl mezi druhou a třetí možností též minimální. Můžeme říct, že každý student vidí tuto problematiku jinak. Můžeme si všimnout, že jeden student se domnívá, že pracujícím se učebnice věnuje více. Čtyři studenti si myslí, že v učebnici se tento jen vůbec nevyskytuje. Názory jsou velice různorodé.

V šesté otázce („*Zastoupení mladých a starších (starých) lidí je v učebnici*““) se odpovědi opět lišily. Studenti měli na výběr z možností: *a) stejně velké, b) mladí lidé mají větší prostor, c) starší lidé mají větší prostor, d) v učebnici věk není nijak*

specifikován. Nejvíce studentů odpovědělo, že mladí lidé jsou upřednostňováni. Nezanedbatelná část studentů odpověděla, že věk není nijak specifikován. Pro přehled odpovědi uvádíme v následující tabulce:

Možnost	Odpovědi
sejně velké	9
mladí lidé mají větší prostor	33
starší lidé mají větší prostor	1
v učebnici věk není nijak specifikován	11

Studenti a učitelé se v názorech shodli. Obě skupiny dotazovaných odpověděly, že učebnice upřednostňuje mladé lidi. Učitelé i studenti se shodli s naší analýzou, kde jsme též zjistili, že mladí lidé jsou v učebnicích preferovanější. Velká část studentů i někteří učitelé se domnívají, že věk není nijak specifikován. Někteří studenti se domnívají, že prostor věnovaný mladým a starším lidem je stejně velký.

V sedmé otázce („*Pojednání o městě a venkovu je na stránkách učebnice*“) respondenti odpovídali převážně shodně. Opět se studenti shodli s názory svých učitelů. Respondentům byl předložen tento výčet možností: *a) stejnoměrné, b) městu je věnován větší prostor, c) venkovu je věnován větší prostor, d) městu ani venkovu se učebnice nevěnuje*. Nejvíce respondentů odpovídalo, že učebnice preferuje městské prostředí před venkovským. Také hodně studentů odpovídalo, že učebnice poskytuje stejně velký prostor městu i venkovu. Přehled odpovědí uvádíme v následující tabulce:

Možnost	Odpovědi
stejnoměrné	17
městu je věnován větší prostor	34
venkovu je věnován větší prostor	2
městu ani venkovu se učebnice nevěnuje	1

V této otázce již studenti a učitelé jednotní nebyli. Všichni učitelé zvolili odpověď, že učebnice preferuje městské prostředí. Studenti tuto problematiku vidí trochu jinak. Nejvíce odpovědi získalo město, ale také velká část studentů si myslí, že oba jevy mají stejně velký prostor. Překvapila nás odpověď od dvou studentů, že učebnice věnuje více pozornosti venkovu. Je zajímavé, že dva studenti tuto problematiku vidí jinak.

V osmé otázce („*Prostor věnovaný Praze a ostatním českým městům*“) respondenti nejvíce odpovídali, že učebnice preferuje Prahu před ostatními městy. Respondenti měli i zde nabídku možností, z které vybírali: *a) Praze je věnován větší prostor, b) Praze a jiným městům je věnován stejný prostor, c) ostatním městům je věnován větší prostor, d)*

Praze ani jiným městům se učebnice nevěnuje. Učitelé též odpovídali, že Praha je preferovanější. Část respondentů se domnívá, že Praze a ostatním českým městům je poskytnutý stejně velký prostor. Jen malá část studentů si myslí, že ostatní česká města jsou preferovanější nebo že se Praha ani jiná města v učebnici nevyskytují. Pro upřesnění uvádíme odpovědi v následující tabulce:

Možnost	Odpovědi
Praze je věnován větší prostor	29
Praze a jiným městům je věnován větší prostor	15
ostatním městům je věnován větší prostor	6
Praze ani jiným městům se učebnice nevěnuje	4

Z tabulky je zřejmé, že názory studentů nebyly v této otázce jednotné. Učitelé byli v této otázce jednotní. Odpovědi studentů nás překvapily, jelikož jsme očekávali, že studenti budou odpovídat, že učebnice preferuje Prahu před ostatními českými městy.

V poslední, deváté, otázce („*Pokud se zamyslíte nad zastoupením Čech a Moravy, je toto zastoupení*“) respondenti byli v názorech jednotnější než v předchozí otázce. Dotazovaní vybírali z těchto možností: a) *stejněměrně*, b) *Čechy mají více prostoru*, c) *Morava má více prostoru*, d) *Čechám a Moravě se učebnice nevěnuje*. Studenti se v názorech shodli, že jsou Čechy v učebnici preferovanější. Objevily se i názory, že se učebnice Čechám ani Moravě nevěnuje, nebo oba jevy jsou v učebnici stejněměrně zastoupené. Pro přehled uvádíme odpovědi v následující tabulce:

Možnost	Odpovědi
stejněměrně	4
Čechy mají více prostoru	42
Morava má více prostoru	1
Čechám a Moravě se učebnice nevěnuje	7

Většina studentů se názorově shodla s učiteli. Učebnice preferuje Čechy před Moravou. Překvapilo nás, že se objevila jedna odpověď, že Morava je v učebnici preferovanější.

5.3 SHRNU TÍ

Respondenti se v odpovědích na zadané otázky převážně shodovali. I když škola využívá jiných učebnic než ty, které jsme analyzovali, můžeme konstatovat, že respondenti mají na danou problematiku podobný pohled. Podle studentů i vyučujících učebnice

preferuje Čechy před Moravou, Prahu před ostatními českými městy, město před venkovem. Tento problém je ve všech učebnicích stejný.

Názorově se respondenti rozcházel u otázky týkající se mužů a žen. Učitelé i studenti se domnívají, že v učebnici jsou oba jevy stejnoměrně zastoupené, ale i velká část studentů a učitelů se domnívá, že učebnice preferuje muže nad ženami. Tato problematika je velice specifická, jelikož i v analýze jsme se setkali s faktem, že některé učebnice preferují spíše muže, v některých učebnicích je tato problematika vyvážená.

Podobný případ nastal u problematiky pracujících a studujících. Respondenti se názorově rozcházel. Jedna část dotazovaných se domnívá, že učebnice dává větší prostor studujícím a druhá část dotazovaných si myslí, že oběma jevům je poskytnutý stejně velký prostor. Pokud názory dotazovaných srovnáme s analýzou učebnic, můžeme si všimnout, že záleží na každé učebnici, někde jsou upřednostňováni pracující, jinde studující. Většina učebnic v prvních lekcích upřednostňuje studující a poté přechází k pracujícím.

Pokud se podíváme na problematiku mladí lidé vs. starší lidé, dozvíme se, že respondenti zde odpovídali jednotněji. Učitelé i studenti se názorově shodli, že učebnice poskytují větší prostor mladým lidem. Při analýze učebnic jsme též zjistili, že mladí lidé jsou preferovanější před staršími.

Velmi oceňujeme, že učitelé i studenti využívají při výuce a studiu i jiných textů. Velmi nás potěšilo, že hojně využívají novinových článků, článků z odborných časopisů, ale i úryvky z beletrie nebo odborné literatury vztahující se k budoucímu studiu s povolání.

Překvapilo nás, že škola, kde jsme absolvovali výzkum, má svoji vytvořenou učebnici s texty z lékařské a přírodovědecké sféry. Měli jsme možnost učebnici prolistovat a působila na nás kvalitně. Učebnice je sestavená i jako pracovní sešit, takže studenti do ní mohou rovnou psát.

Respondenti nám potvrdili poznatky, které jsme získali při analýze učebnic, i když se ve škole využívá jiných učebnic, je vidět, že problematika vyváženosti textů je aktuální v každé učebnici. V každé učebnici je město preferované před venkovem, Praha před ostatními českými městy, Čechy před Moravou. Situace je trochu jiná při zastoupení mužů a žen, pracujících a studujících, mladých a starších lidí. Těmto jevům učebnice začínají poskytovat stejně velký prostor. Sestavit kvalitní učebnici, která bude splňovat všechny

nároky je velice obtížný úkol, a doufejme, že se jednou na českém trhu taková učebnice objeví.

6 ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývala vyvážeností textů ve vybraných učebnicích češtiny pro cizince. Vyvážeností rozumíme prostor věnovaný daným jevům, na které jsme se soustředili.

Diplomová práce byla rozdělena do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole jsme si objasnili základní pojmy, a to pojmy text, reálie, lingvoreálie.

Druhá kapitola navazovala na první. Ve druhé kapitole jsme se zabývali odbornou literaturou, která se k tématu této diplomové váže. Jelikož k tomuto tématu nebyla sepsaná ucelená publikace, čerpali jsme z různých statí, přednášek nebo studií. Dále jsme se ve druhé kapitole zaměřili na informace ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky a v Popisech češtiny. V Popisech češtiny jsme problematiku vyváženosti textů nenašli sepsanou uceleně, informace jsme nacházeli v celé knize.

V další kapitole jsme analyzovali námi vybrané učebnice. Učebnice byly vybrané podle těchto kritérií: a) publikace nejsou být staršího vydání než z roku 2005, jelikož v tomto roce už byly česky vydané popisy úrovní A1 – B2. V roce 2002 byl přeložen do češtiny i Společný evropský referenční rámec pro jazyky (SERR) a za b) učebnice jsou určené pro anglicky mluvící mluvčí. Podle těchto kritérií jsme vybrali následující učebnice: *Chcete mluvit česky? = Do you want to speak Czech?* (Remediosová, H., Čechová, E., 2005), *Basic Czech II.* (Adamovičová, A., Ivanovová, D., Hrdlička, M., 2007), *Adam a Eva v Českém ráji.* (Froulíková, L., 2008), *New Czech step by step.* (Holá, L., 2008), *Česky krok za krokem 2.* (Holá, L., Bořilová, P., 2009), *Basic Czech III.* (Adamovičová, A., Hrdlička, M., 2010), *Čeština expres I.* (Holá, L., Bořilová, P., 2010) a *Čeština expres II.* (Holá, L., Bořilová, P., 2011), *Čeština pro cizince: úroveň B1.* (Kestřánková, M., Šnaidaufová, G., Kopicová, K., 2010), *Mluvme česky: čítanka.* (Dobiáš, D., 2010), *Česky, prosím II.* (Cvejnová, J., 2012). Srovnání jednotlivých učebnic češtiny pro cizince bylo velice obtížné. Publikace byly různě obsáhlé, v některých jsme našli dostatek materiálu, v jiných méně. Učebnice se lišily také náročností, zamýšleným adresátem. Cílem analýzy bylo objasnit, zda námi vybraným prvkům učebnice poskytují stejný prostor nebo jsou některé jevy preferovanější. Zkoumali jsme zastoupení prvků muži x ženy, pracující x studující, mladí lidé x staří lidé, Morava x Čechy, Praha x ostatní česká města, město x venkov. Předpokládali jsme, že vždy jeden prvek bude v učebnicích více zastoupen a při analýze učebnic jsme naší domněnku potvrdili. U skupin muž x ženy a pracující x studující

se autoři snaží oběma prvkům věnovat stejně velký prostor, ale ve výsledku je vždy jeden prvek preferovanější, ale jistá snaha autorů je vidět.

Poslední kapitola byla zaměřena na zmapování názorů a postřehů učitelů češtiny pro cizince a jejich studentů. Sondu jsme prováděli v Ústavu jazykové a odborné přípravy v Mariánských Lázních. Vypracovali jsme dva druhy dotazníků, jeden pro učitele a jeden pro studenty. Informace jsme získali od 9 učitelů a od 54 studentů. Předpokládali jsme, že nám vyučující i studenti potvrdí informace, jež jsme získali z analýzy jednotlivých učebnic. I přes to, že škola využívá jiných učebnic, tak nám respondenti zjištěné informace potvrdili, i v námi neanalyzovaných učebnicích není daná problematika zpracovaná dobře. Vždy je jednomu prvku v učebnici věnován větší prostor. Vyučující nám sdělili, že je Praha preferovanější, a to není dobré. Prostor by měl být dán i jiným městům.

Závěrem můžeme říct, že ani v jedné učebnici nejsou námi zvolené prvky stejně zastoupené. Vždy je jeden prvek preferovanější. Při výuce češtiny pro cizince bychom měli volit kombinaci různých učebních materiálů (různých učebnic, vlastní texty, novinové články).

7 RESUME

These diploma thesis deals with the text balance in textbooks for foreigners. The balance is understand as the space which is focused on specific phenomena. We have discussed these elements: men x women, young people x old people, working people x students, city x village, Prague x the other Czech cities, Bohemia x Moravia. In the theoretical background we argue terms related to this topic.

In the next part of the work we focus on the opinions and essays of Jiří Hasil. The practical part deals with analysis of elements mentioned above in the selected textbooks for foreigners.

The last part of this thesis discusses the results from questionnaires. The questionnaires were distributed at the Institute for Language and Preparatory Studies in Mariánské Lázně.

8 SEZNAM LITERATURY

8.1 ODBORNÁ LITERATURA

BENEŠ, E. *Metodika cizích jazyků*. 1. vydání. Praha: SPN, 1971.

ČECHOVÁ, Marie. *Čeština, řeč a jazyk*. 2., přepracované vyd. Praha: ISV, 2000, 407 p. ISBN 80-858-6657-9.

DANEŠ, F., HLAVSA, Z., GREPL, M. *Mluvnice češtiny 3. Skladba*. 1. vydání. Praha: Academia, 1987.

HÁDKOVÁ, M., VLASÁKOVÁ K., LÍNEK J. *Čeština jako cizí jazyk, Úroveň A1*. 1. vydání. Olomouc: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky, 2005.

HASIL, Jiří. *Interkulturní aspekty mezikulturní komunikace*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2011. ISBN 978-80-7414-400-4.

HASIL, Jiří. *Sociokulturní kompetence a její místo ve výuce češtiny pro cizince*. In: Sborník příspěvků z konference ProfiLingua 2003. 1. vyd. Dobrá Voda: Aleš Čeněk, 2003. ISBN 80-86473-59-7.

HASIL, J. *Sociokulturní kompetence ve výuce cizích jazyků*; In: Vzdělávání učitelů cizích jazyků na počátku 21. století: sborník příspěvků ze VI. Středoevropské regionální konference Mezinárodní federace učitelů živých jazyků. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 80-729-0177-X.

HASIL, J. *Sociokulturní kompetence jako součást popisů úrovní českého jazyka*. Bohemistyka [online]. 2006 [cit. 2013-01-05]. ISSN 1642-9893. Dostupné z: http://www.bohemistyka.pl/artykuly/2006/ART_Hasil.pdf

HASIL, J. *Učebnice češtiny jako cizího jazyka a Společný evropský referenční rámec pro jazyky*. Bohemistyka [online]. 2007 [cit. 2013-01-04]. ISSN 1642-9893. Dostupné z: http://www.bohemistyka.pl/artykuly/2007/ART_Hasil.pdf

HASIL, J. *V Čechách se pije pivo, na Moravě víno aneb K prezentaci Moravy v učebnicích češtiny pro cizince*; In: *Studia Moravica II.* 2. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, 2004.

HENDRICH, J. a kol. *Didaktika cizích jazyků.* 1. vydání. Praha: SPN, 1988.

HRDLIČKA, Milan. *Cizí jazyk čeština.* 1. vyd. Praha: ISV, 2002, 150 p. ISBN 80-858-6698-6.

CHODĚRA, R. *Didaktika cizích jazyků: úvod do vědního oboru.* 1. vyd. Praha: Academia, 2006, 209 s. ISBN 80-200-1213-3.

JAKLOVÁ, Alena. *Úvod do textové lingvistiky.* České Budějovice: Pedagogická fakulta, 1991, 114 s. ISBN 80-704-0035-8.

ŠÁRA, Milan. *Prahová úroveň - čeština jako cizí jazyk.* 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2001. ISBN 92-871-4761-2.

TRIM, J. L. M. *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme.* 1. české vyd. Olomouc, xviii, 267 s. ISBN 80-244-0404-4.

8.2 UČEBNÍ MATERIÁLY

ADAMOVIČOVÁ, A., HRDLIČKA, M. *Basic Czech III.* 1. vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1796-1

ADAMOVIČOVÁ, A., IVANOVÁ, D., HRDLIČKA, M. *Basic Czech II.* 1. vydání. Praha: Karolinum, 2007. ISBN 978-802-4613-208

CVEJNOVÁ, J. *Česky, prosím II.* 1. vydání. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-802-4621-050

DOBIÁŠ, D. *Mluvme česky: čítanka*. 1. vydání. Praha: Fragment, 2010. ISBN 978-80-253-0672-7

FROULÍKOVÁ, L. *Adam a Eva v Českém ráji*. 1. vydání. Praha: Academia, 2008. ISBN 978-80-200-1673-7

HOLÁ, L. *New Czech step by step*. 4. opravené vydání. Praha: Akropolis, 2008. ISBN 978-80-86903-73-6

HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. *Česky krok za krokem 2*. 1. vydání. Praha: Akropolis, 2009. ISBN 978-80-86903-92-7

HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. *Čeština expres I*. 1. vydání. Praha: Akropolis, 2010. ISBN 978-80-87310-13-7

HOLÁ, L., BOŘILOVÁ, P. *Čeština expres II*. 1. vydání. Praha: Akropolis, 2011. ISBN 978-80-87481-26-4

KESTŘÁNKOVÁ, M., ŠNAIDAUFVÁ, G., KOPICOVÁ, K. *Čeština pro cizince: úroveň B1*. 1. vydání. Brno: Computer Press, 2010. ISBN 978-80-251-3345-3

REMEDIOSOVÁ, H., ČECHOVÁ, E. *Chcete mluvit česky? = Do you want to speak Czech?*. 5. vydání. Liberec: Harry Putz, 2005. ISBN 80-86727-04-1

9 PŘÍLOHY

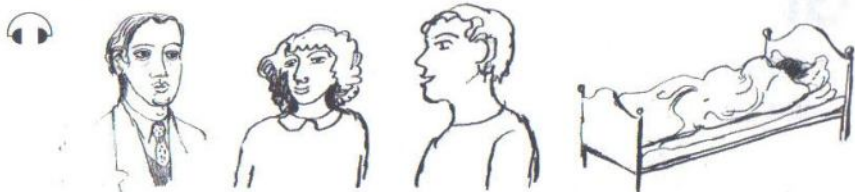
Remediosová, H., Čechová, E.: Chcete mluvit česky? = Do you want to speak Czech?

Příloha 1:

2

LEKCE

PAN KUBÁT A JEHO RODINA

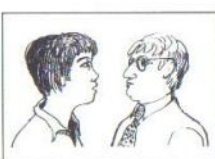

Pan Kubát je profesor na fakultě. Teď je ve třídě a vysvětluje novou gramatiku. Rád pracuje. Je to šťastný člověk. Má hezký byt, hodnou manželku, hezkou dceru a chytrého syna.

Jeho manželka je teď doma. Taky pracuje, v nemocnici, ale teď je nemocná. Její práce je zajímavá.

Jejich syn Tomáš je ještě ve škole. Je chytrý, dobře studuje. Má rád češtinu a angličtinu.

Jejich dcera se jmenuje Jana; je to hezká dívka. Je prodavačka, prodává v obchodě. Ráda se dívá na televizi, ráda má taky kino a divadlo. Dnes prodává jen dopoledne, odpoledne má volno.

- Co dělá tvůj bratr?
- Studuje ekonomii.

- Vaše rodina je také v Praze?
- Ne, je v Londýně.

- Jejich syn je už velký?
- Ne, ještě je malý.

- Tvoje matka ještě pracuje?
- Ne, už nepracuje.

- Díváte se na našeho učitele?
- Ne, dívám se na naši učitelku.

- Jak se má váš manžel?
- Je teď nemocný.
- To je mi líto.

- Jejich dcera je prodavačka?
- Ne, je učitelka.

- Kde pracuje vaše manželka?
- V nemocnici.

52

Příloha 2:

2

- Kde pracuje matka? **nemocnice**
- Kde je ten pán? **město**
- Kde je profesorka? **fakulta**
- Kde studuje student? **univerzita**

PAN SMITH A JEHO RODINA

Pan Smith je Angličan. Doma v Anglii je profesor na fakultě, ale v Praze je student. Studuje na univerzitě češtinu. V Praze je sám, vzpomíná na svou rodinu.

Jeho manželka, paní Smithová, nepracuje, ale v Praze není. Je doma, v Anglii. Dopoledne odpočívá, odpoledne nakupuje, večer se dívá na televizi nebo je v divadle. Má hezký den.

Jeho dcera je už velká. Jmenuje se Jane. Už nestuduje, pracuje v nemocnici jako doktorka. Má velmi ráda svou práci. Dopoledne i odpoledne pracuje, volno má jen večer.

Jeho syn Tom ještě studuje – na univerzitě v Londýně. Nestuduje rád, není dobrý student, ale je chytrý. Má rád jen kino, video a sport.

vzpomíná na **svou** rodinu
má ráda **svou** práci
doktor M, doktorka F
Londýn
i = a

he thinks about his family (svou – more on p. 132)
she likes her job
doctor M, F
London
and

Podle textu vypravujte o své rodině. (Talk about your family according to the text.)

Cv

- 10. Doplňte správný tvar slovesa. (Fill in the correct form of the verb.)

▣ mám: Petr _____ knihu na stole. – Petr **má** knihu na stole.

dívám se:

My **se** _____ na pana Kubáta.

Vy **se** taky _____?

(Ty) _____ **se** na televizi?

Petr **se** taky _____?

Příloha 3:

5

Pražské památky Prague sights

Václavské náměstí	<i>Wenceslas Square</i>	Národní divadlo	<i>National Theatre</i>
Národní muzeum	<i>National Museum</i>	Hradčany	<i>Hradčany</i>
Prašná brána	<i>Powder Tower</i>	Hradčanské náměstí	<i>Hradčany Square</i>
Staré Město	<i>Old Town</i>	Chrám svatého Víta	<i>St Vitus' Cathedral</i>
Staroměstské náměstí	<i>Old Town Square</i>	Královský palác	<i>Royal Palace</i>
Staroměstská radnice	<i>Old Town Hall</i>	Zlatá ulička	<i>Golden Lane</i>
Orloj	<i>Astronomical Clock</i>	Bazilika svatého Jiří	<i>Basilica of St George</i>
Pěší zóna	<i>Pedestrian zone</i>	Královský letohrádek	<i>Royal Summer Palace</i>
Týnský chrám	<i>The Church of Our Lady Before Týn</i>	Malá Strana	<i>Lesser Town</i>
Pomník Jana Husa	<i>Jan Hus Memorial</i>	Malostranské náměstí	<i>Lesser Town Square</i>
Pomník svatého Václava	<i>St Wenceslas Monument</i>	Strahovský klášter	<i>Strahov Monastery</i>
Kostel svatého Jakuba	<i>St James' Church</i>	Pražská Loreta	<i>Loretto</i>
Kostel svatého Mikuláše	<i>St Nicholas' Church</i>	Klenotnice	<i>The Treasury</i>
Karlův most	<i>Charles Bridge</i>	Památník národního písemnictví	<i>Museum of National Literature</i>
Staronová synagoga	<i>Old-New Synagogue</i>	Starý židovský hřbitov	<i>Old Jewish Cemetery</i>

104

Příloha 4:

14

Prážské věže
Foto Petr Hošman

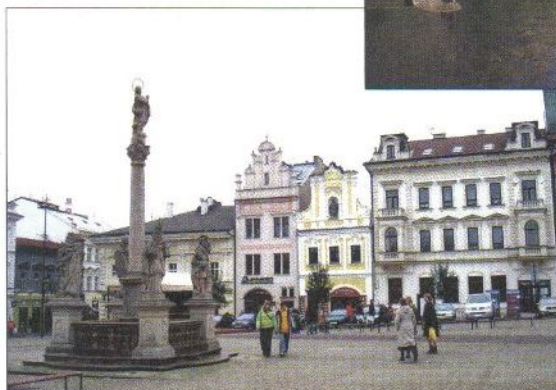
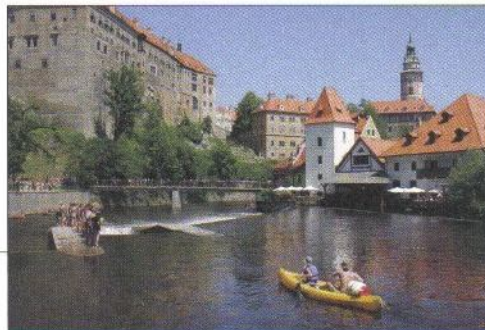
9. Čtěte:

Česká města
Praha, Brno, Olomouc, Ostrava,
Liberec, Plzeň, Litomyšl, Telč,
Kroměříž, Český Krumlov,
Kolín, Kutná Hora

Telč

Foto Petr Hošman

Český Krumlov

Foto Petr Hošman

Kolín
Foto Dana Pokorná**10. Čtěte:**

román Pekař Jan Marhoul
film Marketa Lazarová
opera Libuše
melodram Radúz a Mahulena
román F. L. Věk (František Ladislav Věk)

Chrám sv. Víta

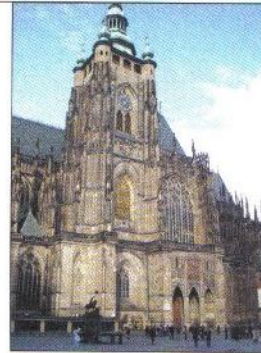

Foto Dana Pokorná

10. Napište a zahrajte scénku:

V univerzitním městě

Turista: Dobrý den. Mluvíte česky?

Student: Ano, studuji češtinu na univerzitě. Dobrý den.

Turista: To mám štěstí! Jsem Čech, nemluvim francouzsky a neznám město. Kudy se dostanu .....

Student: .....

11. Čtěte, dívejte se na plánek a odpovídejte:

Praha je velké a staré město. Je tam královský Hrad, Karlův most, Staroměstské náměstí: tam je krásná radnice a orloj. Naproti je velký gotický kostel – Týnský chrám, barokní palác Kinských a dům U Kamenného zvonu, ten je románský a gotický. V Praze je také Václavské náměstí, tam je socha svatého Václava a nahoře Národní muzeum. Na nábreží je Národní divadlo a vedle moderní budova, to je Laterna Magika. Naproti je hezký secesní dům – U Topičů. Praha má také velkou univerzitu, jmenuje se Univerzita Karlova. Praha je krásné město.

Jak se jmenuje známý pražský most, náměstí v Praze, pražská univerzita?

Co je na Staroměstském náměstí, na Václavském náměstí, na nábreží?

Matyášova brána Pražského hradu

Foto Dana Pokorná

Letohrádek královny Anny (Belveder)

Foto Petr Hozman

Karlův most – Staroměstská mostecká věž

Foto Petr Hozman

Valdštejnská zahrada

Foto Petr Hozman

Příloha 5:

88

LEKCE

11

TEXTY

Eva odjela do Českého ráje.
Píše tam reportáž pro časopis
Naše století.

■ Dopis

Milý Adame,

posílám Ti srdečný pozdrav z Turnova.

Přijela jsem v neděli odpoledne. Ubytovala jsem se v malém penzionu blízko hlavního náměstí. Potom jsem jela na zámek Hrubý Rohozec. U zámku je krásný anglický park. V pondělí dopoledne jsem navštívila starostu města Turnova: diskutovali jsme o minulosti, přítomnosti a budoucnosti města. Odpoledne jsem se šla podívat do šperkařské školy. Potom jsem navštívila jeden ateliér, viděla jsem tam zpracování českého granátu. Pak jsem se jela ještě podívat do okolí Turnova. Z rozhledny v Kozákově byl krásný pohled na celý Český ráj!

Vrátila jsem se pozdě a myslela jsem na Tebe. Jsou tady nádherná místa a musíš je také vidět!

Eva

Náměstí Českého ráje v Turnově

Foto Hejkal, Wikimedia Commons

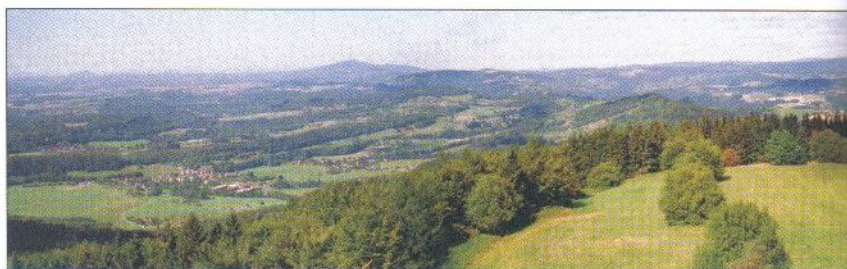
Zámek Hrubý Rohozec

Zdroj: Wikimedia Commons

Turnovské skály v Českém ráji

Foto Petr Hlesman

Pohled z Kozákova na Ještěd, Ralsko a Krkonoše

Příloha 6:

Časové výrazy

1. Tučně označené výrazy v textu vyjadřují čas. Rozumíte?

Ludmila Jirsáková vypráví: „Když jsem byla mladá, to byly krásné Vánoce! **Tenkrát** hodně sněžilo, **každý rok** byly aspoň dva metry sněhu. Pamatuju si, že **v padesátých letech** museli lidé **na Štědrý den** chodit do práce. Jednou jsme na manžela čekali s večerí asi **tři hodiny**. Přišel **pozdě**, protože kvůli sněhu nejezdily vlaky a nemohl se dostat domů. Děti **nejdřív** plakaly, že chtějí dárky, ale **pak** měly strach, že tatínek **už nikdy** nepřijde. **Nakonec** měly takovou radost, že na dárky úplně zapoměly... Myslím, že to asi byly naše nejhezčí Vánoce.“

Milan Procházka říká: „Já nevím... Vánoce máme pořád stejné. Manželka vaří a já **zatím** s dětmi uklízím a zdobím stromček. **Přitom** se trochu hádáme, ale to je asi normální. **Letos** plánujeme změnu. Štědrý den ještě oslavíme doma, ale **hned potom** pojedeme na dovolenou do Egypta. **Včas** jsem si rezervoval letenky, tak to nebude tak drahé. Takže doufám, že nejhezčí Vánoce budou ty letošní.“

2. Tučně označené časové výrazy z textu použijte ve větách.

!!! Časové výrazy

včera předevčirem minulý rok = loni předminulý rok = předloni tenkrát, tehdy v minulosti	dnes, dneska --- tenhle rok = letos --- teď v současné době, v současnosti	zítra pozíť příští rok přes příští rok někdy (v budoucnosti) v budoucnosti
přítom, zároveň		
zatím/zatímco		

POZOR: Manželka vaří, a já zatím uklízím. Zatímco manželka vaří, já uklízím.

3. Označte vhodný výraz.

- Loni/letos pojedeme na Vánoce k babičce na Moravu.
- Kamarád tu byl na návštěvě předevčirem/pozíť.
- Musíme to udělat před chvílí/teď hned.
- Tenkrát/v současné době jsem mu nevěřila, ale teď už mu věřím.
- Uklízel jsem a přitom/a tenkrát jsem poslouchal hudbu.
- Pracoval jsem na zahradě a manželka zatím/zatímco uklízila celý dům.
- Zatímco/zatím jsem psal domácí úkol, venku přestalo pršet.
- V minulosti/v současné době se zabývám českou historií od roku 1918.

4. Všimněte si dalších časových výrazů. Doplňte výrazy s opačným významem. Pak tvořte věty.

loni	ve všední den	pořád/vždycky/furt (OČ)
v budoucnosti	teď	dřív
		nejdřív
		brzy = brzo

- v budoucnosti x v minulosti
- ..... x příští rok
- ..... x pozdě
- ..... x později
- ..... x nakonec
- ..... x málokdy, nikdy
- ..... x o víkendu
- ..... x jindy

5. Co vidíte na obrázcích? Poslouchejte písničku a seřaďte obrázky podle pořadí, ve kterém se tyto situace objeví v textu (1–5).

A

B

C

D

E

6. Označte, které z těchto časových výrazů slyšíte v písničce.

na Štědrý den

třikrát v roce

na Vánoce

na Velikonoce

na Silvestra

na Mikuláše

po roce

před rokem

na Dušičky

jednou v roce

za rok

do Vánoc

na rok

do Velikonoc

Lekce 8 • Český krok za krokem 2

TEXT

Ztracené a znovu nalezené

▶ 1. Odpovězte na otázky.

Znáte nějaká dvojčata, trojčata, čtyřčata...? Jsou si podobná, nebo vypadá každé jinak? Mají podobnou povahu?

▶ 2. Následující článek je z časopisu Lidé a život. Přečtěte si klíčová slova k textu. Vymyslete podle nich, o čem text asi bude.

jednovaječná dvojčata vzdát se dětí po porodu dětský domov bezdětní manželé nemít* tušení o uveřejňovat/uveřejnit prosbu o pomoc zažít/zažít* největší šok v životě pravidelně se scházet jednou se pohádat nejupovídanější ženské na světě

▶ 3. Přečtěte si rychle text. Přiřaďte ke každému odstavci (1–5) jednu z následujících vět (A–F). Pozor: jednu větu nebudete potřebovat.

- A. Milada a Jarmila nemají jenom dobré vlastnosti.
 B. Jarmila a Milada jsou si velmi podobné, protože jsou jednovaječná dvojčata.
 C. Milada a Jarmila se starají o malé děti.
 D. Sestry vyrůstaly každá jinde, ale přesto měly podobný život.
 E. I když jsou si sestry velmi podobné, jsou mezi nimi rozdíly ve vzhledu i v povaze.
 F. Jedna sestra našla druhou pomocí inzerátu.

VŠIMNĚTE SI:

žena, OČ ženská
 muž, OČ mužský/mužskej, chlap

▶ 4. Přečtěte si text. Uhodli jste, o čem bude?

Časopis Lidé a život: Ztracené a znovu nalezené

1

Jmenují se Jarmila a Milada, je jim 55 let a jsou sestry, jednovaječná dvojčata. Obě nosí brýle, obě mají krátké vlasy, obě vlastní černého pudla a jejich nejoblíbenější jídlo je svíčková omáčka s hovězím a knedlíkem.

2

Na tom všem není celkem nic divného – až na to, že se Jarmila s Miladou viděly poprvé teprve před půl rokem. Jak se to stalo? Jejich cesty se rozešly hned po narození, protože se jich matka po porodu vzdala. O pět minut starší Miladu si z porodnice odnesli bezdětní manželé z Náchoda, zatímco mladší Jarmila žila nějaký čas v dětském domově a pak ji adoptovala rodina z Pardubic. Když dokončily základní školu, vyučila se Jarmila kuchařkou a Milada? Můžete hádat! Samozřejmě, že Milada si vybrala stejné povolání. Tím ale podobnost nekončí. Milada se vdala v devatenácti a Jarmila až ve dvaceti, ale oba jejich manželé byli vojáci. Za čas se oběma narodil nejdřív syn a potom dcera.

3

Později se obě ženy rozvedly a znovu se vdaly. Obě sestry věděly, že jsou adoptované, ale neměly tušení o tom, že pocházejí z dvojčat. Když Miladiní adoptivní rodiče umřeli, našla v jejich dokumentech doklad o narození sestry. Začala

ji hledat, ale dlouho neměla úspěch. Málem už to vzdala, ale pak zkusila ještě jednu možnost: v našem časopise uveřejnila prosbu o pomoc a svoji fotografii. Za necelý týden zažila největší šok svého života. Zazvonil u ní telefon a nějaká neznámá žena se jí představila hlasem, který dobře znala – jejím vlastním hlasem! Sešly se hned druhý den a od té doby se pravidelně scházejí aspoň jednou za týden.

4

Lidé je sice na první pohled nedovedou rozeznat, ale přece jenom jsou mezi nimi rozdíly ve vzhledu i v povaze. Milada je o dva centimetry vyšší a o pár kilo silnější než Jarmila. Říká, že je ostýchavější a méně citlivější než její mladší a menší dvojče. Milada zase tvrdí, že Jarmila je talentovanější a šikovnější kuchařka a umí mnohem líp dělat různé sladké dobroty. Obě strašně rády vaří a zatím se pohádaly jenom jednou: o to, kdo má lepší recept na svíčkovou!

5

A jaké mají špatné vlastnosti? Obě jsme hrozně upovídané, jedna víc než druhá, přiznávají obě sestry. Jejich manželé tvrdí: jsou to ty nejupovídanější ženské na světě! Jarmila uznává, že je nepořádnější než Milada, a Milada říká, že by mohla být méně puntičkářská. Ale nějakou tu špatnou vlastnost máme každý, a obě sestry jsou hlavně rády, že se našly.

▶ 5. Diskutujte.

- Zaujal vás Jarmilin a Miladin příběh? Proč ano/ne?
- Proč se asi matka Milady a Jarmily vzdala svých dětí? Jaké mohla mít důvody?
- Kdybyste byli na Miladině místě, hledali byste svého sourozence?
- Znáte ze svého okolí nějaký příběh o příbuzných nebo přátelích, kteří se setkali po dlouhé době?

POROVNĚJTE:

fikat/fíct*
 tvrdit
 přiznávat/přiznat
 uznávat/uznat

Příloha 7:

- 2. V tisku, rozhlasu a televizi se často objevují místní jména (názyv zemí, měst, městských čtvrtí, vesnic, oblastí...) Mnoho těchto místních jmen má v češtině formy plurálu. Označte plurálová místní jména v následujícím výčtu. Najděte je na mapě ČR.

Krkonoše Šumava Krušné hory Jeseníky Beskydy Orlické hory Českomoravská vysočina
 Jizerské hory (Oč Jizerky) Pardubice Poděbrady Cheb Teplice Ostrava Jihlava
 Strakonice Domažlice Jablonec Klatovy Kroměříž Karlovy Vary Otrokovice
 Hranice na Moravě Liberec Hradec Králové Moravské Budějovice Velké Losiny Brno

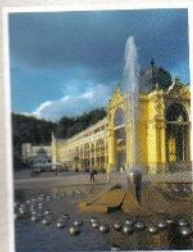
- 3. Plurálová místní jména z předchozího cvičení použijte podle modelu.

Například: Nikdy jsem nebyl/a v Krkonoších. Chtěl/a bych jet do Krkonoš.

- 4. Přečtěte nahlas článek z časopisu Daniela. Slova v závorkách uveďte v plurálu (všechny pády).

PAMATUJTE SI:

Édward VII. (= sedmý)
 Friedrich Wilhelm IV. (= čtvrtý)
 František Josef I. (= první)

Magazín Daniela doporučuje, kam na víkend.

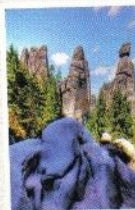
Mariánské Lázně jsou jedny z (nejkrásnější české lázně). Říká se jim „Riviéra v (les)“, protože kolem je mnoho (les a park). Ve městě je 40 pramenů (minerální voda) a v okolí je jich víc než 100. Všechny vody jsou studené a bohaté na železo. (Neznámější pramen) jsou Ferdinandův, Rudolfov a Mariin. Minerální vody léčí (chronická bronchitida), astma, (alergie), obezitu a cukrovku. Mariánské Lázně byly velmi populární v devatenáctém století. Jako pacient se tady léčil Johann Wolfgang Goethe, který se tady zamiloval do mladičky Ulriky von Levetzow, anglický král Edward VII., pruský král Friedrich Wilhelm IV. nebo poslední rakouský císař František Josef I.

České Budějovice leží na soutoku (řeka) Vltavy a Malše. Mají asi 100 000 obyvatel. V roce 1265 město založil český král Přemysl Otakar II. V centru je velké náměstí s krásnou renesanční radnicí. Za náměstím stojí populární Černá věž. Když je jasno, můžete z ní vidět zámek

Hluboká, ale taky kontroverzní atomovou elektrárnu Temelín. Na náměstí se nachází krásná barokní Samsonova kašna, jeden ze (symbol) města. V (České Budějovice) se vyrábí pivo – asi všichni znáte značku Budvar.

Adršpašské a Teplické skály jsou ráj pro (horolezec a turista), kteří milují (romantická scenérie). V (hustý zelený les) najdete bizarní skály, jako jsou například „Milenci“, „Skalní koruna“, „Chrámové náměstí“, „Sova“, „Skladatel u klavíru“ a další. Také v (Adršpašské a Teplické skály) pobýval německý básník Goethe a byl okouzlený. Adršpašské skály jsou velmi populární. Každý rok je navštíví asi 250 tisíc lidí. Teplické skály nejsou tolik známé a každý rok tam přijde „jenom“ 50 tisíc lidí. Ve (skála) jsou (turistická stezka), které vyprávějí o živé a neživé přírodě, ale také o historii turistiky a horolezectví.

- 5. Odpovězte na otázky podle textu.

- Kde najdete skálu, která se jmenuje Sova?
- Kde se léčí J. W. Goethe?
- Kde najdete renesanční radnici a barokní kašnu?
- Které místo navštíví čtvrt milionu lidí ročně?
- Proč se Mariánským Lázním říká Riviéra v lesích?
- Komu se líbilo v Adršpašských a Teplických skálách?
- Odkud můžete vidět zámek Hluboká?
- Kde se léčí chronická bronchitida?
- Které město založil Přemysl Otakar II.?
- Kolik lidí ročně navštíví Teplické skály?
- Který císař se léčil v Mariánských Lázních?
- Které pivo se vyrábí v Českých Budějovicích?

- 6. Procvičujte výslovnost. Pozor na dlouhé samohlásky.

Mariánské lázně, nejkrásnější, Mariin pramen, chronická bronchitida, neznámější, leží na soutoku, turistická stezka, Adršpašské skály, okouzlený

- 7. Byli jste někdy v Mariánských Lázních, Českých Budějovicích nebo Adršpašských a Teplických skálách? Co se vám tam líbilo/nelíbilo?

Příloha 8:

STARÉ ČESKÉ POVĚSTI 18
OLD CZECH LEGENDS

Pověst o Libuši

Již dlouho **se traduje**, že ve starých dobách v českých zemích panovala mýtická kněžna Libuše, která si za manžela vzala Přemysla Oráče, zakladatele české dynastie Přemyslovců. Příběh Libuše a Přemysla **je popsán** v Kosmově kronice z počátku 12. století.

Libuše uměla předpovídat budoucnost. Na svém hradě Libušíně (dle pozdějších legend Vyšehradě) měla jednoho dne **vidění**:

„Tak daleko, kam **se dojde** za jeden den, je v lese místo, které **je rozděleno** roklí. Na jižní straně je vysoká hora a ta **se snižuje** k veliké řece. Tam když přijдете, najdete muže, jak vyrábí ze dřeva práh. Podle tohoto prahu pojmenujte toto místo Praha. I knížata a lidé silní jako lvi se sklánějí ve dveřích, aby do nich nenarazili hlavou, stejně mocný bude i hrad, který **se tam postaví**. I jemu se budou klanět králové. Tento hrad bude první a největší v naší zemi a všechny ostatní hrady k němu budou vzhlížet, protože tam bude sídlo králů. I město, jež vznikne okolo tohoto hradu, bude pýchou našeho národa. Vidím město veliké, jehož sláva se bude dotýkat hvězd.“

Libušino proroctví o **založení** Prahy **se splnilo**.

■ 11. *Odpovězte:*

Kdo je podle staré české pověsti Libuše?

Koho si Libuše vzala za muže?

Která česká kronika popisuje tento příběh?

Jakou vlastnost měla Libuše?

Jaké měla Libuše vidění?

Z čeho je odvozen název města Praha?

Splnilo se Libušino proroctví?

▲ jehož – whose

Příloha 9:

Divadlo

Divadelník, kulisák, herec, herečka, komik, mím
pantomima
divadelní hra, představení, dějství,
tragédie, komedie (veselohra)
scéna, jeviště, kulisy, hlediště, divák

potlesk, ovace, přídavek, děkovačka
vypískat představení

Hudba

vážná/klasická, opera, džezová, pop, rock
hudebník, skladatel, zpěvák, zpěvačka
skladba (symfonie, sonáta: věta)
Hráč hraje na nástroj (smyčcový – housle, klávesový – klavír, dechový – flétna,
saxofon, bicí – buben)
Koncert se koná
účinkují: symfonický x komorní orchestr, sólista, smyčcové kvarteto...

**MEZINÁRODNÍ FILMOVÝ FESTIVAL
V KARLOVÝCH VARECH**

MFF Karlovy Vary, jeden z nejstarších filmových festivalů vůbec (1. ročník se uskutečnil v roce 1946), je dnes nejvýznamnější mezinárodní filmový festival ve střední a východní Evropě. Od roku 1994 se organizace festivalu ujal nový tým v čele se známým českým hercem Jiřím Bartoškou a významnou filmovou publicistkou Evou Zaoralovou, kteří se svou novou programovou i organizační koncepcí dokázali během několika málo let udělat z filmové přehlídky prestižní festival, o který jeví zájem široká odborná i laická veřejnost. Festival má statut „nespecializovaný festival se soutěží celovečerních hraných filmů“ jako jsou mezinárodní filmové festivaly v Cannes, Berlíně, Benátkách či Tokiu. Každoročně představí poprvé v České republice více než 200 nových filmů z celého světa. Řada filmů se díky uvedení na MFF Karlovy Vary dostane do české nebo zahraniční distribuce, na televizní obrazovky či do programu jiných festivalů. Největší pozornost je věnována Mezinárodní soutěži celovečerních hraných filmů a soutěžní sekci Na východ od Západu. Hosté mají díky MFF Karlovy Vary jedinečnou příležitost zhlédnout nejlepší nové filmy, objevit nové talenty a poznat celou řadu zajímavých osobností z uměleckého, ekonomického a politického života.

Příloha 10:

22 Co je zajímavého v Třeboni? What is interesting in Třeboň?

1 Přečtěte si následující text. Co dělali Polpettovi stejně jako v knize o České republice? Co dělali jinak?
Read the text. What did the Polpettins do the same way as in the book about the Czech Republic? What did they do differently?

– V Třeboni a okolí můžete jít kolem rybníka Svět. Polpettovi kolem něho nešli...

V červenci měl pan Polpetta dovolenou a on i jeho rodina byli na dovolené na jihu Čech v Třeboni. Informace o městě našla paní Polpettová v knize o Česku, kterou jí dala paní Machová. Polpettovi byli v Třeboni spokojeni. Děti tu mohly jezdit na kole a na koni, paní Polpettová se každý den koupala v rybníku Svět nebo chodila po městě, pan Polpetta jezdil po okolí na motorce a potom on a jeho rodina jedli v restauraci ryby a jiné místní speciality.

Polpettovi si v Třeboni pronajali dvoupokojový byt na periferii města. Byt je stál méně než pokoj v hotelu. Měli tu klid, v obýváku se mohli dívat na televizi, na balkoně si u kávy četli noviny, za pět minut byli v lese a taky tu měli kuchyni a mohli sami vařit, protože i když má paní Polpettová ráda ryby, trochu jí chyběla italská kuchyně.

CESTA KOLEM SVĚTA ZA ČTYŘI HODINY

Už jste slyšeli o tom, že v Česku můžete za čtyři hodiny pěšky, za dvě hodiny na kole cestovat kolem Světa? Doopravdy je to tak. Svět se jmenuje rybník u jihočeského města Třeboně, který postavil v letech 1571 až 1573 Jakub Krčín z Jelčan.

Ryby měly v Česku v minulosti úspěch, a to hlavně na jihu, a tak vznikaly rybníky. Rybník Svět byl důležitý taky jako fortifikace města. V lese na jeho břehu, asi kilometr za městem si pak postavili Schwarzenberkové hrobku. Najdete ji tam dodnes.

V současnosti je rybník Svět oblíbené místo rekreatantů. Mnohý Čech vám bude vyprávět o své dovolené v hotelu nebo kempu v jeho okolí. Jaké tu měl zážitky, jak se tu koupal, jezdil na kanoi nebo na kajaku a jak šel na ryby. O tom, co viděl na výletě, o hradě nebo zámku, kde se mu líbilo, o tom, koho při své rekreaci poznal nebo co se ještě stalo.

„Na ryby“ můžete jít v Třeboni taky vy: do některé místní restaurace. Ve městě můžete navštívit i zámek, projít se po parku nebo po náměstí, kde jsou historické budovy. Když do Třeboně pojedete vlakem, musíte vystoupit na zastávce Třeboň – lázně, a ne na stanici Třeboň.

V okolí Třeboně a rybníka Svět se nacházejí vesnice Paříž, Velký a Malý Londýn a Nový York. Když pro vás bude cesta kolem Světa příliš krátká, můžete se podívat taky do nich. Příroda v okolí města se vám bude líbit. V Třeboni můžete hrát taky tenis.

V blízkosti rybníka Svět můžete navštívit taky největší rybník v Česku – Rožmberk, který se nachází mezi Třeboní a Veselím nad Lužnicí. Jmenuje se podle Rožmberků, kteří žili na jihu Čech, mimo jiné na zámku v Třeboni a v Českém Krumlově. Poblíž jsou i hrady, kláštery a různé další památky a přehrada Lipno.

hrob(ka) – grave, opravdu – really

Příloha 11:

31 Ve městě a na vesnici

In a town and in a village

- 1** Přečtete si jedno z vyprávění a dělejte si poznámky do obrázku. Pak text zopakujte jen podle obrázku. Poslouchejte vyprávění ostatních studentů.
Read one of the texts; you can draw notes to the picture. Then retell the text only looking at the picture. Listen to your neighbours' stories.

Radek: „Bydlím na Šumavě a toto je krajina u naší vesnice. V okolí vesnice je několik jezer. Vidíte jedno z nich. V jezerech se můžete v letních měsících koupat. Na tomto jezeře je ostrov, kolem jezera jsou lesy. V lesích můžete na podzim najít mnoho hub. Uprostřed fotky je vidět naši vesnici. Přesně uprostřed stojí kostel. Kus napravo od kostela stojí dům, ve kterém jsem se narodil a dosud bydlím. Má dvě patra, dole jsou dva pokoje, kuchyně, koupelna a komora, nahoru po schodech můžete jít do mého pokoje a do ložnice. Je tam taky sprcha a druhý záchod. Máme i malý balkon. Ve vesnici je asi padesát domů, ale jsou v údolí za kostelem, odsud nejsou vidět. V hotelu, který je nalevo od kostela, pracuje moje manželka. Nalevo je hospoda. Do hospody chodíme s kamarády. V zimních měsících jezdíme často patnáct kilometrů do sousedního města a tancujeme na diskotéce. Vlevo za vesnicí teče řeka.“

Růžena: „Toto je kuchyně našeho hotelu. Pracuje v ní až pět lidí. Vzadu jsou sporáky a trouby. Na sporácích můžeme vařit a v troubách můžeme péct až patnáct různých jídel. Teď je nahoře asi sedm hrnců a pánví. Vidíte? Velké i malé, úzké i široké. Pod lampami uprostřed stojí stoly. Na těchto stolech připravujeme jídlo. Kuchař vpravo vpředu teď dělá bramborový salát, kuchař nalevo od něho krájí papriku do gulášové polévky v hrnci úplně nalevo na stole. Kuchaři vzadu míchají jídla a kontrolují, jestli mají tu pravou chuť a nic v nich nechybí. U pravé stěny stojí dlouhý dřez. Na stěně za námi jsou poličky. Na poličkách leží talíře, hrnce a další nádobí. Nádobí je ale taky dole ve stolech uprostřed“

kuchyně. V levé stěně, která není vidět, jsou široké dveře. Tudy nosí číšník jídla do jídelny. Kuchaři teď musejí pracovat velmi rychle, protože je sezona a v hotelu je hodně hostů.“

krájet – to cut, míchat – to mix, pánev – frying pan, paprika – (red) pepper

- 2** Podle svého vlastního obrázku popište místo, kde jste byl/a nebo které dobře znáte.
Describe in a similar way, using your own picture, a place where you have been or which you know well.

Příloha 12:

Dotazník pro vyučující

Vážený vyučující,

jmenuji se Miroslav Sedláček a jsem studentem 2. ročníku navazujícího magisterského studia českého jazyka a občanské výchovy na FPE ZČU v Plzni. Chtěl bych Vás požádat, zda byste vyplnili dotazník, který máte právě před sebou. Vámi poskytnuté údaje mi poslouží k výzkumu do mé diplomové práce, která nese název „*K otázce vyváženosti textů v učebnicích češtiny pro cizince*“.

Prosím Vás o jeho vyplnění, každá zpětná vazba je pro mě velice důležitá a každá informace mi pomůže v mém výzkumu.

Předem Vám děkuji za vřelý přístup k tomuto dotazníku.

1. Kterou učebnici využíváte při výuce češtiny pro cizince?

- a) Chcete mluvit česky? = Do you want to speak Czech?
- b) Basic Czech (1, 2, 3)
- c) Adam a Eva v Českém ráji
- d) New Czech step by step
- e) Česky krok za krokem 2
- f) Čeština expres I, II
- g) Čeština pro cizince: úroveň B1
- h) Mluvme česky
- i) Česky, prosím II.
- j) jiná - .....

2. Využíváte při vyučování i jiných textů, než těch, které jsou v učebnici?

- a) ano – které? .....
- b) ne

3. Jste s texty v učebnici spokojeni?

- a) ano
- b) ne – proč?.....

-
4. Pokud se zamyslíte nad zastoupením mužů a žen v učebnici, je toto zastoupení:
- a) stejnoměrné
  - b) muži mají více prostoru
  - c) ženy mají více prostoru
5. Prostor věnovaný pracujícím a studujícím:
- a) pracujícím je věnován větší prostor
  - b) studujícím je věnován větší prostor
  - c) oběma těmto jevům je věnován stejný prostor
  - d) tento jev se v učebnici nevyskytuje
6. Zastoupení mladých a starších (starých) lidí je v učebnici:
- a) stejně velké
  - b) mladí lidé mají větší prostor
  - c) starší lidé mají větší prostor
  - d) v učebnici věk není nijak specifikován
7. Pojednání o městě a venkovu je na stránkách učebnice:
- a) stejnoměrné
  - b) městu je věnován větší prostor
  - c) venkovu je věnován větší prostor
  - d) městu ani venkovu se učebnice nevěnuje
8. Prostor věnovaný Praze a ostatním českým městům:
- a) Praze je věnován větší prostor
  - b) Praze a jiným městům je věnován stejný prostor
  - c) ostatním městům je věnován větší prostor
  - d) Praze ani jiným městům se učebnice nevěnuje
9. Pokud se zamyslíte nad zastoupením Čech a Moravy, je toto zastoupení:
- a) stejnoměrné
  - b) Čechy mají více prostoru
  - c) Morava má více prostoru
  - d) Čechům a Moravě se učebnice nevěnuje

Příloha 13:

Dotazník pro studenty

Vážení studenti,

jmenuji se Miroslav Sedláček a jsem studentem 2. ročníku navazujícího magisterského studia českého jazyka a občanské výchovy na FPE ZČU v Plzni. Před sebou máte dotazník, který mi poslouží k výzkumu do mé diplomové práce, která nese název „*K otázce vyváženosti textů v učebnicích češtiny pro cizince*“.

Prosím Vás o jeho vyplnění, každá zpětná vazba je pro mě velice důležitá a každá informace mi pomůže v mém výzkumu.

Předem Vám děkuji za vřelý přístup k tomuto dotazníku.

1. Kterou učebnici využíváte při studiu českého jazyka?

- k) Chcete mluvit česky? = Do you want to speak Czech?
- l) Basic Czech (1, 2, 3)
- m) Adam a Eva v Českém ráji
- n) New Czech step by step
- o) Česky krok za krokem 2
- p) Čeština expres I, II
- q) Čeština pro cizince: úroveň B1
- r) Mluvme česky
- s) Česky, prosím II.
- t) jiná - .....

2. Využíváte při studiu i jiných textů, než těch, které jsou v učebnici?

- a) ano – které? .....
- b) ne

3. Jste s texty v učebnici spokojeni?

- a) ano
- b) ne – proč?.....

4. Pokud se zamyslíte nad zastoupením mužů a žen v učebnici, je toto zastoupení:
- a) stejnoměrné
  - b) muži mají více prostoru
  - c) ženy mají více prostoru
5. Prostor věnovaný pracujícím a studujícím:
- a) pracujícím je věnován větší prostor
  - b) studujícím je věnován větší prostor
  - c) oběma těmto jevům je věnován stejný prostor
  - d) tento jev se v učebnici nevyskytuje
6. Zastoupení mladých a starších (starých) lidí je v učebnici:
- a) stejně velké
  - b) mladí lidé mají větší prostor
  - c) starší lidé mají větší prostor
  - d) v učebnici věk není nijak specifikován
7. Pojednání o městě a venkovu je na stránkách učebnice:
- a) stejnoměrné
  - b) městu je věnován větší prostor
  - c) venkovu je věnován větší prostor
  - d) městu ani venkovu se učebnice nevěnuje
8. Prostor věnovaný Praze a ostatním českým městům:
- a) Praze je věnován větší prostor
  - b) Praze a jiným městům je věnován stejný prostor
  - c) ostatním městům je věnován větší prostor
  - d) Praze ani jiným městům se učebnice nevěnuje
9. Pokud se zamyslíte nad zastoupením Čech a Moravy, je toto zastoupení:
- a) stejnoměrné
  - b) Čechy mají více prostoru
  - c) Morava má více prostoru
  - d) Čechům a Moravě se učebnice nevěnuje